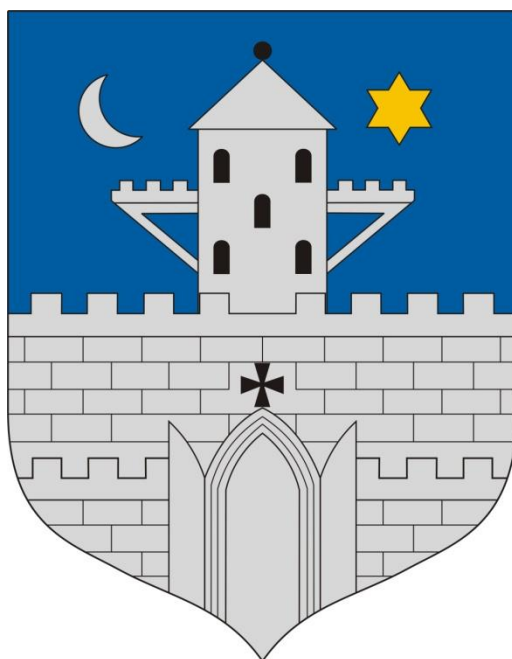

Szombathely Megyei Jogú Város Ifjúsági Konceptiója

(Munkaanyag)

Készítette:
Millennium Intézet Alapítvány

Megrendelő:
Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata

2017.

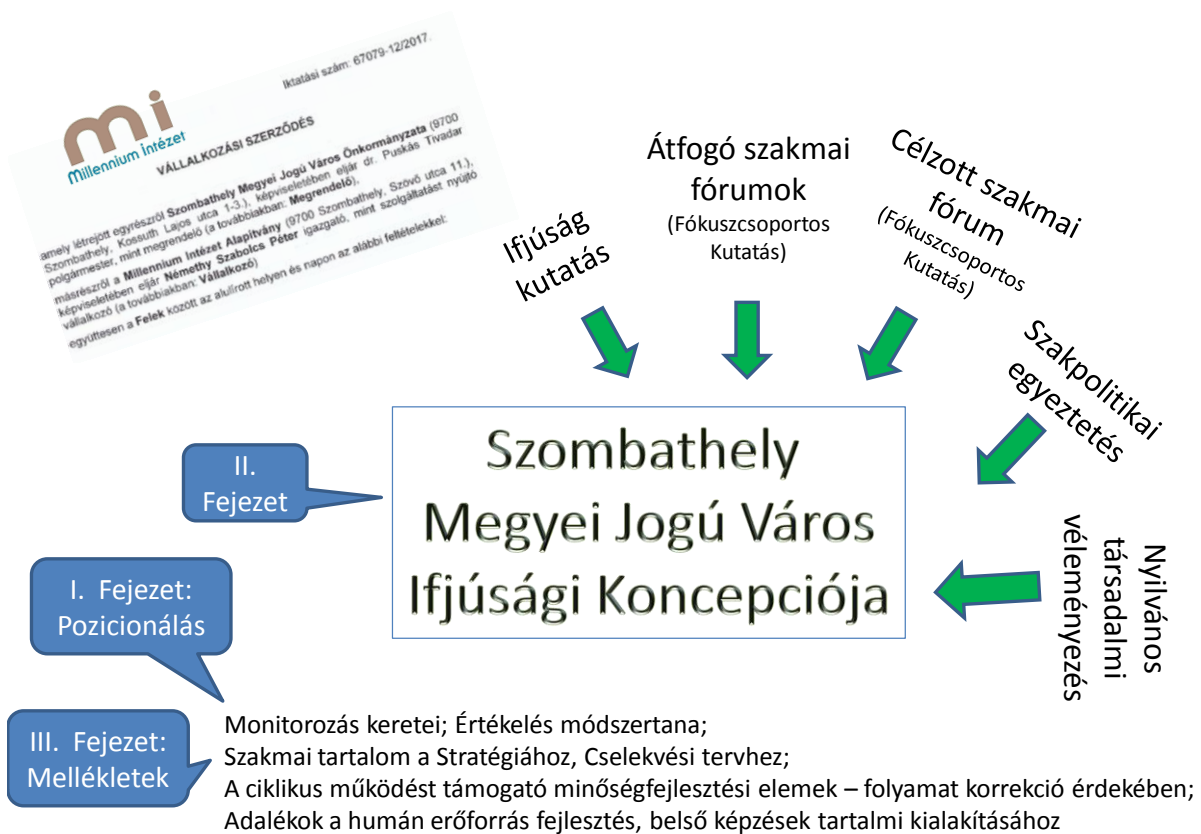
Tartalom

I. Pozicionálás	5
I.1. Felhasználhatóság	5
I.2. Összhang vizsgálata, az önkormányzati kapcsolódó koncepciókkal, stratégiákkal	5
I.3. Az előkészítés/elkészítés háttere	6
I.3.1. Az ifjúságpolitikai koncepció jogforrása	6
I.3.2. Az ifjúságpolitikai koncepció szerződési háttere	6
I.4. A társadalmi véleményezésnek megfelelő lebonyolítás elemei, bevont szereplők	7
I.5. Nyomon követő, értékelési rendszer (minőségfejlesztés)	9
I.5.1. Monitorozás	9
I.5.2. Értékelés	9
I.5.3. A ciklikus működést támogató minőségfejlesztési elemek	10
I.5.4. A folyamat korrekció alkalmas eszközei	11
I.6. Nyilvánosság, transzparencia (kommunikáció)	11
I.6.1. A koncepcióval kapcsolatos javasolt közzétételi időütemezés	12
II. Az ifjúságra fókuszáló szakpolitikai koncepció	13
II.1. Elvek	13
II.1.1. Felelősség és kötelességtudat	13
II.1.2. Tanulás és munka értékének elfogadása	14
II.1.3. Részvétel	14
II.1.4. Társadalmi igazságosság	15
II.2. Helyzetkép	15
II.2.1. Proaktív adatgyűjtés	16
II.2.2. Szombathely és a vizsgált korosztály néhány demográfiai adat tükrében	17
II.2.3. A válaszadók alcsoportonkénti főbb jellemzői, jövőre vonatkozó tervei	18
II.2.3.1. Általános iskola 7-8. osztályos tanulói	18
II.2.3.2. Középiskolások	18
II.2.3.3. Felsőoktatásban tanulók	19
II.2.3.4. Aktív kereső válaszadók	20
II.2.4. A szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség	21
II.2.5. Életkörülmények	22
II.2.6. Szabadidőmérleg	22
II.2.7. Intézmények, létesítmények, vendéglátóhelyek látogatásának gyakorisága	23

II.2.8. Média használat	24
II.2.9. Közösségi aktivitás válaszadóink körében	24
II.2.10. Szombathely mint élettér	25
II.2.11. Diákönkormányzat.....	25
II.2.13. „Szombathely visszavár” ösztöndíj.....	26
II.2.14. Városi Egészségnevelési Program.....	26
II.3. SWOT	27
II.3.1. A területtel kapcsolatos legfontosabb problémák azonosítása	28
II.3.2. A SWOT másodlagos elemzéséből levont következtetések.....	28
II.3.3. A célzott, összevont szakmai fókuszcsoport által detektált problémák	33
II.4. Jövőkép.....	34
II.5. A jövőképen alapuló célok	35
II.5.1. Átfogó cél	35
II.5.2. Horizontális célok	35
II.5.3. Pillérek, beavatkozási területek.....	36
II.5.4. Az ifjúsági koncepció céljai.....	36
II.5.4.1. Az Önkormányzat részéről teljes érintettség, irányító szerepvállalás	36
II.5.4.2. Az Önkormányzat részéről részleges érintettség, elemeit támogató szerepvállalás	38
III. Mellékletek	42
III.1. Célok önkormányzati kompetencia vizsgálata	42
III.2. Szakmai tartalom a stratégiához.....	54
III.3. Szakmai tartalom a cselekvési tervhez	64
III.3.1. A horizontális célok kifejtése	64
III.3.2. Önkormányzati kompetenciába tartozó működési célok és meglévő gyakorlatok, akciók koherencia vizsgálata	68
III.3.3. Önkormányzati kompetenciát részlegesen érintő működési célok és lehetséges akciók koherencia vizsgálata.....	73
III.4. Értékelési módszertan.....	84
III.4.1. Gyorsértékelési eszköz, a horizontális elvek tekintetében	84
III.4.2. Átfogó értékelési szempontok a cselekvési terv értékeléséhez.....	85
III.4.3. Szakmai háttéranyagok, adalékok a humán erőforrás fejlesztés, belső képzések tartalmi kialakításához.....	86
III.4.3.1. Keretek, találkozási felszín, koordináció.....	86
III.4.4. Önértékelési rendszer bevezetése (példa).....	88
III.5. Fogalmak	94

„Az eredményes ifjúságpolitika legfőbb fokmérője a fiataloknak a biztonságérzete és elégedettsége önmaguk és nemzetük helyzetével. Ezért a lehető legtöbbet kell tennünk a fiatalokért, ezzel is hozzájárulva a következő évek, évtizedek sikeres Magyarországnak megteremtéséhez.”

(Nemzeti Ifjúsági Stratégia)

I. Pozicionálás

Ezen koncepció műfaját tekintve egy stratégiai tervdokumentum. Az ifjúságra (13-30 éves) fókuszáló koncepció aktualitását egyfelől igazolja az öregedő társadalom, az elhúzódnó tanulmányi idő, a tanulmányokat folytatók megnövekedett aránya, ehhez kapcsolódóan, az aktív dolgozó fiatalok arányának csökkenése. Másfelől belátható, az ifjúságnak az oktatás, a munkaerőpiac és a szabadidő vonatkozásában fennálló sebezhetősége. Ennek tünete bizonyos csoportok esetében, az intézményi rendszerbe vetett bizalom megrendülése, a határozott elfordulás az aktív alkotó közéleti részvételtől, illetve a különböző, akár önpusztító devianciák térhódítása. Ezen folyamatok összességükben, arra ösztönözik Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatát, hogy az Európai Unió más tagállamaihoz hasonlóan, a nemzeti szintű, fiatalokat támogató stratégiához illeszkedően megfogalmazza a szombathelyi ifjúsággal kapcsolatos önkormányzati koncepciót, stratégiai célokat kijelölve cselekvéseket kezdeményezzen.

I.1. Felhasználhatóság

Az egyre bonyolultabb társadalmi és gazdasági körülmények közepette az érintettek bizonyos területeken kevésbé képesek a fennálló helyzethez való alkalmazkodásra, más témákban pedig messze meghaladják elődeik teljesítményét. Elengedhetetlen feladat, hogy megkönnyítsük a valódi, felelősségteljes szerep megtalálását.

A stratégiai tervdokumentum nem értéksemleges, hiszen hangsúlyosan kezel olyan témákat (pl. család, prevenció, szociális biztonság), amelyek a gyermekek, serdülők, fiatalok élethelyzete, sikeressége szempontjából kiemelkedő jelentőségűek.

Az elvek és horizontális célok rögzítése lehetővé teszi, hogy az ezekhez igazított helyi akciók, kezdeményezések, valamint az ezeknek megfelelő önkormányzati programok, akciók együttesen a szinergikus hatást erősítsék, a hatásosságot az ifjúság szempontjából optimalizálják.

A nyilvánosság biztosítása kapcsán fontos cél annak a tájékoztatási és tudatosítási kommunikációs mechanizmusnak a kialakítása, amely alkalmas arra, hogy a Stratégia célkitűzéseinek végrehajtása során a kapcsolódó részcélok sajátosságainak megfelelő folyamatokról, valamint a megvalósuló intézkedések kézzelfogható eredményeiről átlátható tájékoztatást adjon a tervezésben, a végrehajtásban és az eredmények értékelésében résztvevők, valamint a megvalósításban érintett szervezetek számára.

I.2. Összhang vizsgálata, az önkormányzati kapcsolódó koncepciókkal, stratégiákkal

A koncepció megalkotásánál mérvadó volt Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának több dokumentuma:

- Helyi Esélyegyenlőségi Program (Szombathely, 2015.)
- Informatikai Biztonságpolitika (Szombathely, 2015.)
- Szombathely Megyei Jogú Város Hosszú Távú Településfejlesztési Konceptiója és Integrált Településfejlesztési Stratégiája (módosítva: 2017. 03.29.)

A fenti dokumentumok tartalmával összhangban készült a koncepció.

I.3. Az előkészítés/elkészítés háttere

I.3.1. Az ifjúságpolitikai koncepció jogforrása

Az önkormányzati ifjúságpolitika legmagasabb szintű jogforrása az Alaptörvény, amely többek közt kimondja, hogy államunk különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, továbbá védelmezi az ifjúság érdekeit. Emellett számos ENSZ egyezmény (Gyermekek Jogairól Szóló Egyezmény, Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, valamint az Oktatásban Alkalmazott Megkülönböztetés Elleni Küzdelemről Szóló Egyezmény) határoz meg olyan elveket és jogokat, amelyek érvényesüléséhez szükséges az önkormányzat támogató közege is.

Az önkormányzat ifjúságpolitikai tevékenységének közvetlen jogforrása a 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól, melynek 13.§-ában a települési önkormányzat feladat és hatáskörei között a törvény felsorolja a sport és ifjúsági ügyeket. Ezen belül a törvény értelmében a települési önkormányzat maga határozza meg – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően –, mely feladatokat, milyen mértékben és módon lát el. Mivel a törvényekből nem derül ki, hogy pontosan milyen ifjúsági feladatai vannak az önkormányzatoknak, alapvető fontosságú, hogy a település önkormányzata kidolgozza saját ifjúsági koncepcióját.

Kiindulási alapunk az, hogy a települési önkormányzat ifjúsági feladatok ellátása szempontjából elsősorban szolgáltató, nem pedig közhatalom-gyakorló szerv.

I.3.2. Az ifjúságpolitikai koncepció szerződési háttere

A Millennium Intézet Alapítvány pályázat útján nyerte el a megbízást Szombathely Megyei Jogú Város Ifjúsági Konceptiójának elkészítésére. A 67079-12/2017. iktatási számú szerződésben rögzítettek szerint a megrendelő Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata. A megbízás tartalma: a korábban elkészített ifjúságkutatás valamint fókuszcsoporthoz tartozó interjúk felhasználásával olyan ifjúsági koncepciót kell készíteni, amely szakmai tartalmat tud nyújtani az ifjúsági stratégia és cselekvési tervhez úgy, hogy közben rögzíti a folyamatkorrekció és monitorozás kereteit, valamint az értékelés módszertanát. Így segítve elő a humán erőforrás fejlesztés és a belső képzés tartalmi kialakításán túl a szervezet fejlesztés lehetséges irányait.

I.4. A társadalmi véleményezésnek megfelelő lebonyolítás elemei, bevont szereplők

1.) Net kérdőívünket 3903 fő, 13-30 év közötti fiatal töltötte ki. A közel négyezer kitöltött kérdőív jó eredmény. Az egyes csoportok elérése nem egyforma hatékonysággal működött. A 3903 fő majd 1/5-e (758 fő) általános iskolás, nagyon jó eredménnyel szólította meg a megkérdezés a középiskolás korosztályt, az összes válaszadó 60%-a (2352 fő) körükből került ki. A felsőoktatásban tanulók (408 fő), valamint az un. „aktív kereső” csoport (385 fő), (a rövidítés kedvéért ezt használjuk a későbbiekben összevont kategóriaként) akiknek az elérése a többi csoporthoz képest nem volt hatékony, 10 - 10% körül részesedik az összes válaszból.

Lényegi eleme volt az empirikus adatfelvételnek az ifjúságnak szolgáltatásokat nyújtó intézmény rendszerrel kapcsolatos információk szondázása. Legyen szó véleményről, „megítélésről”, a szabadidő mérlegben elfoglalt helyről, vagy az intézmény, szolgáltatás konkrét ismertségéről. Ez a szempontrendszer lett az empirikus adatgyűjtés/elemzés három szintje.

2.) Több érdekcsoport elkülönített fókuszcsoporthoz interjúja és adatelemzés (70 fő). Az öt fókuszcsoporthoz, különböző résztvevőkkel, egyforma tematikával (2016. október):

- Munkaadók, felsőoktatás (résztvevők száma: 13 fő)
- Általános iskolák (résztvevők száma: 11 fő köztük a városi diákönkormányzat képviselője)
- Szervezetek (résztvevők száma: 15 fő)
- Középiskolák (résztvevők száma: 14 fő, köztük a városi diákönkormányzat képviselői)
- Intézmények (résztvevők száma: 17 fő)

A társadalmi véleményezés második lépcsőjeként a szakmai nyilvánosság megteremtése volt a cél. A többé-kevésbé homogén csoportok a várakozáson felüli mértékben tudtak együttműködni, sőt nem szándékolt hatásként a szünetekben gyakran került sor kapcsolatépítésre is.

A meghívottak listájának előkészítésekor arra figyeltünk, hogy a véleményelés érdekében a lehető legnagyobb spektrumot tudjuk a közös munkába bevonni, így kerültek meghívásra az első csoportba a kis foglalkoztatókat képviselő megyei kereskedelmi és iparkamara vagy a felsőoktatási intézmények hallgatói önkormányzatai. Mind az általános, mind a középiskolák esetében igyekeztünk elérni a bármely szempontból speciálisnak számító intézményeket. Nagy öröm volt, hogy az iskolai fókuszcsoporthoz munkájába bekapcsolódtak a városi diákönkormányzat képviselői is. A szervezetek interjújára meghívottak jól reprezentálták a város színes egyesületi életét. A meghívott intézmények

egy része a fiatalok számára szolgáltató, zömmel önkormányzati fenntartású létesítmény, más része olyan közfeladatot ellátó szervezet, amelynek van az ifjúságot érintő ügyekkel foglalkozó munkatársa. Összesen hetven fő vett részt a közös munkában, mely során a tervezett inputokat, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt jó megfelelési fokon szolgáltatták a fókuszcsoporthoz interjúk. Ezek alapján készült el a Konceptió nyers változata.

3.) Összevont fókuszcsoporthoz interjú és adatelemzés (2017. február) - 21 fő

A társadalmi véleményezés újabb szintje volt, amikor a koncepció, illetve a hozzá kapcsolódó stratégia és cselekvési terv szakmai anyagainak kialakításához olyan szakavatott véleményeket gyűjthettünk össze egy újabb fókuszált beszélgetés során, amelyek a szakmai konszenzus lehetőségét körvonalazták.

Képviselet intézmények többek között: Szombathelyi Tankerületi Központ, Vas Megyei Rendőr-főkapitányság, Magyar Honvédség, alapfokú köznevelési intézmény, Vas Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály, Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Nonprofit Kft., Vas Megyei Család-, Esélyteremtési és Önkéntes Ház, Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, AGORA Szombathelyi Kulturális Központ, középfokú köznevelési intézmény, Szombathely megyei Jogú Város Diákönkormányzata, nemzetiségi önkormányzatok, Szent Kvirin Szalézi Plébánia és Rendház, LUK-Savaria Kft., Szombathelyi Új Nemzedék Közösségi Tér.

Képviselet szakmák többek közt: rendőr, katona, pap, szociológus, műszaki menedzser, diákönkormányzati képviselő, pedagógus, kulturális menedzser, HR-szakember, védőnő, önkormányzati szakügyintéző, ifjúság szakmai koordinátor.

4.) Szakpolitikai egyeztető fórum (2017. március)

Részvevők: Oktatási és Szociális Bizottság, Egészségügyi és Közszolgálati Osztály, Köznevelési, Sport és Ifjúsági Iroda, Szombathelyi Új Nemzedék Közösségi Tér és a Millennium Intézet Alapítvány képviselői.

A nyilvánosság bevonása negyedik lépcsőfokának tekinthető munkacsoport megbeszélés az alábbi témákban hozott döntést:

- a) A szerkezet elfogadása, három fő fejezetbe illesztett alfejezetek rendszerének véglegesítése.
- b) Időintervallumok rögzítése a rövid-, közép-, hosszú táv értelmezésében.
- c) Véglegesítésre került az összehangolásba bevonandó dokumentumok listája.
- d) Az ifjúsági célok komplex rendszerének felülvizsgálata: a város ifjúság témájú mozgásterének függvényében elkészült a cél-önkormányzati kompetencia vizsgálata.

- e) Körvonalazódott a koordinációért felelős infrastrukturális és humán kapacitás igény rendelkezésre állása.
- f) Rögzítésre került a nyilvánosság bevonásának öt lépcsőfoka és az elkészült dokumentum időütemezett további sorsa.

5.) Nyilvános honlap felületen lakossági véleményezés

A társadalmi véleményezés ötödik, egyben legtágabb szintje, hogy a koncepció munkaanyaga az önkormányzat honlapján a teljes helyi nyilvánosság számára elérhető lesz. Az ekkor kapott észrevételek, pontosítások, esetleges kiegészítések integrálása után kerül a dokumentum felterjesztésre, Szombathely megyei Jogú Város Közgyűlése elé.

I.5. Nyomon követő, értékelési rendszer (minőségfejlesztés)

A stratégiai tervdokumentum elfogadását követően gondoskodni kell annak nyomon követéséről (monitorozásáról) és értékeléséről is. Ez teremti meg a lehetőséget, a stratégiai tervdokumentum felülvizsgálatára, az erőforrások hozzárendelésére, esetleges átcsoportosítására is.

I.5.1. Monitorozás

A monitorozás, a tervezett tevékenységek, akciók, programok megvalósulását követi nyomon, az elért mutatókat rögzíti, legfeljebb egy éves időtávon belül a megvalósulásokat igazolja. A nyomon követés során az egységes módszertani elveknek megfelelő, a stratégiai tervdokumentumban meghatározott rendszerben és mutatók alapján kell elvégezni az adat- és információgyűjtést. A nyomon követésért felelős: Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Egészségügyi és Közszolgálati Osztálya.

A nyomon követés során Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatát, mint a stratégiai tervdokumentum elfogadására jogosultat, évente kell a megvalósulásról beszámolóban tájékoztatni.

I.5.2. Értékelés

Az értékelés elsősorban azt vizsgálja, hogy a megvalósult tevékenységek a kitűzött célok elérését milyen mértékben szolgálják. A szakmai értékelésről szóló beszámoló elkészítését Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Egészségügyi és Közszolgálati Osztálya koordinálja, támaszkodva a monitoring adatokra, bevonva az érintetteket (szolgáltatók és célcsoport képviselői), esetlegesen külső független szakértőket. Az értékelési eredményekről, Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatát, mint a stratégiai tervdokumentum elfogadására jogosultat, évente kell beszámolóban tájékoztatni. Közbenső értékelést a tervezett időtáv felénél, ezen esetben az 5. év zárása után, legkésőbb a következő év második

negyedének végéig kell elkészíteni. Az utólagos értékelést a 10. év utáni év második negyedének végéig kell elkészíteni.

A monitorozási és értékelési eredményeket tartalmazó beszámolóban tartalmaznia kell a stratégiai tervdokumentumban szereplő célok és eredmények megvalósulásának mértékét, továbbá a stratégiai tervdokumentum céljainak megvalósulása érdekében tett intézkedéseket és a felhasznált erőforrásokat, a kitűzött határidőket és a felelős személy, személyek nevét, illetve a terv-tény elemzést és - ha van - az eltérés okait, valamint az eltérések kezelésére vonatkozó intézkedési tervezetet. A beszámoló elfogadási folyamatában általános irányelvként javasolt, hogy nem vehet részt olyan személy, aki a stratégiai tervdokumentum helyi megvalósításában részt vesz, vagy részt vett.

I.5.3. A ciklikus működést támogató minőségfejlesztési elemek

- Időzítés, ütemezés

A gazdasági tervezés a naptári évekhez igazodik (tárgyév január 01. – tárgyév december 31.), az ifjúság jelentős többségét érintő tanulói jogviszonyból következően az aktivitások ciklikusságát inkább a tanévek határozzák meg (tárgyév szeptember 01. – tárgyévet követő év augusztus 31.). Ennek megfelelően a szakmai ütemezés a tanévek rendjét követi, míg a finanszírozási támogatási rendszer tervezése, felhasználása és elszámolása a gazdasági tervezés időütemezéséhez igazodik.

- Koordináció és szervezeti kommunikáció

Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Egészségügyi és Közszolgálati Osztálya koordinálja a koncepcióhoz kapcsolódó stratégia és akcióterv kidolgozását, megvalósítását, szorosan együttműködve az ifjúsági korosztályt, mint célcsoportot tekintő (civil és egyházi) szervezetekkel, intézményekkel, hatóságokkal és munkáltatókkal. Kiemelt partnerek a köznevelési intézmények diákönkormányzatainak delegáltjai, valamint az ifjúsági ügyekkel foglalkozó pedagógusok.

A folyamatos kapcsolattartás mérföldkövei az évente két alkalommal megrendezésre kerülő Ifjúsági Szakmai Fórumok. Ezeken a munkacsoport találkozókön elsődlegesen az elvi álláspontok egyeztetésén túl a gyakorlati megvalósítás, a programelemek koordinációja és a jó gyakorlatok megosztása történik. Másodlagosan a monitorozás és értékelés szempontjából nyújtanak érdemi információkat.

- Humán erőforrás fejlesztés

A fiatalok társadalmi környezetének megerősítése csak úgy valósítható meg, ha a fiatalokkal foglalkozó szakemberek munkájának minősége és koordinációja folyamatosan fejlődik. Ez célzott helyi fejlesztést igényel, mely átível a szakirányú képzések,

továbbképzések és tanfolyamok rendszerén. Ennek megerősítéséhez nem csak anyagi erőforrás, de a munkakörökben rögzített időkeret és munkaszervezési támogatás is szükséges.

- **Értékelési eszközök állandósága**

A munkakultúra részévé kell tenni az értékelési és önértékelési eszközök bevezetését, használatát. A különböző beavatkozások csak akkor értékelhetőek, ha konkrét indikátorok mentén lehet a célok megvalósulását vizsgálni. A rendszer akkor hatékony, ha már a beavatkozás tervezésénél ezek az értékelési eszközök ismertek, rendelkezésre állnak, és folyamatosan használhatóak.

I.5.4. A folyamat korrekció alkalmas eszközei

- A folyamat monitorozás azt vizsgálja, hogy a tervezett ütemezésben halad-e az akciók megvalósítási folyamata. Ez lehetőséget nyújt a beszámolási ciklust megelőzően is a beavatkozásra.
- A koordináció komplex feladatát ellátó humán kapacitás, infrastrukturális háttér, amelyet Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Egészségügyi és Közszolgálati Osztálya biztosít, lehetővé téve az érdekeltekkel/érintettekkel való folyamatos kapcsolattartást és formális/informális tájékoztatást, kommunikációt.
- Az évente két alkalommal (az iskolai tanévhez igazodóan, tanév elején és végén) megrendezésre kerülő Ifjúsági Szakmai Fórumról készült összefoglalók az elsődleges információforrások az aktuálisan szükséges korrekciókról is. Ennek tükrében, a hatásköri kompetenciák mentén intézkezhethet az Egészségügyi és Közszolgálati Osztály és/vagy tesz/tehet javaslatot Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának a korrekciókra vonatkozóan.

I.6. Nyilvánosság, transzparencia (kommunikáció)

A tervdokumentum nyomon követése és értékelése során készített beszámolókat nyilvánossá kell tenni.

Az érintettek, szolgáltatók (állami szolgáltatók, foglalkoztatók, civil- és egyházi intézmények, hatóságok és testületek) képviselői évente legalább két alkalommal szakmai egyeztető fórumon megosztják tapasztalataikat, véleményüket és összehangolják cselekvéseiket.

Az ifjúsági korosztályok speciális helyzetére tekintettel a kommunikációnak és az egyeztetéseknek a megtervezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani:

- a „hagyományos” és az e-alapú kommunikációs eszközök arányos, célcsoport specifikus alkalmazására,

- a hangvétel és információ tartalom korosztály specifikus árnyalására, mely a generációk közötti híd erősítését is szolgálja,
- az egyoldalú közlésekkel szemben az interaktív, több körös visszajelzésre is alkalmas keretek biztosításának erősítésére,
- a szervezetekhez nem kötődők elérésére, véleményalkotási lehetőségük biztosítására (ennek megfelelően a legfontosabb feladat a célcsoportok figyelmének felhívása a feladatokra és lehetőségekre, az intézményi rendszer működésére, a célkitűzések végrehajtásának mikéntjére),
- a kommunikációs eszközök hatékonyságára (azok hatásosságát mérő mutatók bevezetésével, alkalmasságuk vizsgálatával érdemes a költséghatékonyságot is vizsgálni, mely feltehetően hozzájárul a papír alapú eszközökkel szemben az e-alapú eszközök használatának erősítéséhez, a környezettudatosság szolgálatában).

I.6.1. A koncepcióval kapcsolatos javasolt közzétételi időütemezés

	Adat	Javasolt időütemezés
1.	A stratégiai tervdokumentum tervezet/munka anyag előkészítéséről hozott döntés, a döntés dátuma, a döntést meghozó szerv vagy személy megjelölése, az előkészítéséért felelős szerv, személy vagy szervezeti egység megjelölése, az előkészítésre rendelkezésre álló határidő, ha erre is kiterjedt a döntés.	-5. hónap
3.	A társadalmi véleményezésre bocsátandó tervezet, valamint a társadalmi véleményezésre nyitva álló határidő.	-3. hónap
4.	A beérkezett véleményekről készített összefoglaló.	-2. hónap
5.	A véglegesített, elfogadásra javasolt stratégiai tervdokumentum.	-1. hónap
6.	A stratégiai tervdokumentum elfogadásáról hozott döntés, a döntés dátuma, a döntést meghozó szerv vagy személy megjelölése.	Szombathely Megye Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése
7.	Az elfogadott stratégiai tervdokumentum.	0. hónap
8.	A nyomon követés, értékelés éves beszámolóí.	12. hónap + 5 hónap (naptári évenként)
9.	A közbenső értékelésről szóló beszámoló.	60. hónap + 5 hónap
10.	A 21. § (7) bekezdés alapján készült utólagos értékelésről szóló beszámoló.	120. hónap + 5 hónap
11.	A stratégiai tervdokumentum módosításának elfogadásáról szóló döntések, a döntés dátuma, a döntést meghozó szerv vagy személy megjelölése.	tárgy hónapban
12.	A stratégiai tervdokumentum lezárásáról szóló döntés, a döntés dátuma.	126. hónap

II. Az ifjúságra fókuszáló szakpolitikai koncepció

II.1. Elvek

Az ifjúság jelene és jövője szempontjából olyan társadalmi szintű irányelvek kerülnek rögzítésre, melyek mentén hosszú távon lehet és érdemes célokat kijelölni, tevékenységeket és akciókat szervezni. Az ifjúság szempontjából értelmezhető elvek érvényesítése ösztársadalmi feladat, ami nem tekinthető csak egy intézmény/szervezet kompetenciáján belüli kizárólagos feladatnak. Viszont elfogadásuk, támogatásuk, figyelembe vételük és kompetenciájuk függvényében az érvényesítésük mindenkinek feladata, hiszen az ifjúság optimális társadalmi szerepvállalását és boldogulását segítik.

A szombathelyi ifjúsági szakma képviselői és diákönkormányzati képviselők, valamint az ifjúsággal dolgozó munkáltatók, szolgáltatók, civil, egyházi szervezetek képviselői több fókuszcsoporthoz tartozó interjú során súlyozták, értelmezték és csoportosították a felmerült elveket. Így készült el az ifjúsággal foglalkozó, őket támogató környezettől elvárható elvek gyűjteménye.

II.1.1. Felelősség és kötelességtudat

Alakuljon ki a fiatalokban az öngondoskodás és a saját döntéseikért való felelősségvállalás iránti igény, ugyanakkor ne csak önmagukért, hanem nehezebb vagy kiszolgáltatottabb helyzetben lévő embertársaikért is legyenek felelősek. A törvények tisztelete és azok betartása, a közterhekhez való hozzájárulás fogalmazódjon meg a fiatalok számára alapvető társadalmi magatartásként.

Ha a fiatalok tisztában vannak döntéseik súlyával és jelentőségével, akkor erősödhet a felelősség és kötelességtudatuk. Az ifjúsági és diák szervezetekben való részvétel révén a fiatalok önkéntesen, a településen élő/tanuló fiatalok érdekeinek képviselőire jelentkezhetnek, ami erősíti a személyes kompetenciák (vezetői, kommunikációs, kritikus gondolkodás stb.) fejlődését. A felelősséget vállaló fiatalok érzékenyebbek a szociális problémákra. Többnyire elmondható, hogy kötelességüknek érzik a helybeni fiatalok érdekeinek és érdeklődésének ismeretét és azokra képesek reagálni. Az öngondoskodás és a saját döntésért vállalt felelősség kialakulásának alapja a tudatosság.

A káros tartalmak mellett az internetes úton elkövetett veszélyes, egyes esetekben kifejezetten jogsértést megvalósító magatartások felismerése, lehetőség szerinti elkerülése, illetve a szükséges járulékos intézkedések megtétele a tudatos internethasználat körébe tartozik.

Az efféle magatartások megfelelő felismerése és kezelése egyben azt a képességet is magában hordozza, hogy az illető gyermek/fiatal, miután tisztában van az ilyen magatartások lehetséges hatásaival, következményeivel, vélhetően jóval kevesebb hajlandóságot fog mutatni ezek elkövetésére is.

A tudatos internethasználat mint a digitális kultúrához való hozzáférés csatornája az egyik legfontosabb, rendkívül összetett képesség. Amennyiben a megfelelő képességekkel rendelkező fiatalok biztonságos környezetben tudják használni a digitális világ nyújtotta lehetőségeket, úgy nemcsak a saját egyéni versenyképességük javul, hanem közösségüké, így összességében az országé is. Az önkéntesség és annak ösztönzése növeli a cselekvőképességet és a kezdeményezőkézséget, így erősíti a helyi szintű környezetért és közösségért való felelősségvállalást, illetve erősíti a hitet abban, hogy az egyénileg megvalósítható változtatásoknak is van értékük. Fontos szempont a személyes- és a társadalmi felelősségvállalás kialakítása a szülőhelyi környezethez.

II.1.2. Tanulás és munka értékének elfogadása

Ismerjék el a fiatalok azokat a készségeket, az a tudást és azt a szakértelmet, mellyel az emberek hozzájárulnak a társadalmi, gazdasági, politikai és környezetvédelmi problémák megoldásához, illetve melyeket e folyamat során sajátítanak el.

A fiatalon megélt élmények nagy hatást gyakorolnak a felnövekvő generációkra. Ha tudatosan állítjuk össze ezen élmények tárházát, akkor a programok által segítünk megérteni, hogy a befektetett munka milyen eredménnyel járhat. A nagyobb eredményért több kitartás és befektetett munka szükséges. A más korosztályok, generációk tapasztalatainak, jó gyakorlatainak megosztásán keresztül az önellátásra nevelés mellett egyfajta iránymutatást nyerhetnek a fiatalok.

A szakmai egységesítésnek és átláthatóságnak köszönhetően az információ, a tanácsadás, a közösségi terek működése, a felkereső munka és a virtuális ifjúsági munka egymást erősítő, elérhető szolgáltatásként jelennek meg.

A tudatos internethasználó szelektálni tud az információk között és a valóság talaján maradva realisabban viszonyul a tanulás és munka értékéhez. Az internethasználat által a fiatalok elé táruló lehetőségek az életük számos területén könnyítést, segítséget jelenthetnek. Ennek kapcsán elsődlegesen a tanulási folyamatok támogatására és az információgyűjtés, tapasztalatszerzés egyéb formáira indokolt gondolni.

II.1.3. Részvétel

Vegyenek részt a fiatalok az életüket meghatározó kérdések megoldásában a teljes állampolgáriság, az autonómia és a közösen gyakorolt hatalom, valamint a készségek, a tudás és a tapasztalat alapján. A fiatalok érdekének képviselője, a választásokon, népszavazásokon való részvétel értéknek tekintése szintén alapvető beállítódásként szükséges, hogy megjelenjen. A már meglévő lehetőségek bővítésével, a fiatalok korai demokrácia nevelésével a részvétel arányaiban és minőségében nőhet, és a motiváció növekedése várható. Az aktív

állampolgárságra nevelés a közösségben való működéshez, a közvetlen környezetünkért történő tevékenykedéshez, fellépéshez és közéleti vagy akár politikai szerepvállaláshoz szükséges készségekkel, képességekkel vérteli fel a fiatalokat, amely már a tanulási folyamat során is, de a kimeneti kompetencia és attitűdfejlődésben mindenképpen előmozdítja, támogatja a társadalmi részvétel számos szintjét és formáját. Ezen folyamatok révén a fiatalok az őket érintő döntések meghozatalában részt vehetnek, gyakorolják a demokratikus magatartásformákat.

Kiemelkedően fontos a hazaszeretetre és a hazafiasságra való nevelés lehetőségeinek bővítése. A fiatalok korai demokráciára való nevelésével a részvétel arányaiban és minőségében is nőhet. E kettő folyamat összessége motivációjuk növekedését eredményezheti. Civil szervezetek bevonásával ösztönözni kell a fiatalok önszerveződéseit, hogy ezáltal minél szélesebb körben valósuljon meg a demokráciára, és önkéntességre nevelésük.

E folyamatokat elősegítheti a közösségi oldalak használata, a bennük rejlő lehetőségek minél teljesebb kiaknázása.

II.1.4. Társadalmi igazságosság

Legyenek képesek a fiatalok arra, hogy érvényt szerezzenek emberi jogaiknak, elvárásaiknak, igényeiknek és ennek mentén meghatározóbb beleszólásuk legyen az életüket befolyásoló döntéshozatali folyamatokba is.

A saját igényeknek való érvényszerzés előzetes feltétele az igények és az elvárások tudatosítása, illetve a konfliktuskezelési technikák tudása és alkalmazása, az életkornak megfelelő szinten.

A fiatalok az emberi jogi nevelési programokban és az aktív állampolgárságot fejlesztő képzésekben való részvétel révén tisztában lesznek az őket megillető emberi jogokkal, az alapvető emberi méltóság tiszteletének fontosságával. Érzékennyé válnak a társadalmi problémákra, jobban megismerik társadalmi környezetüket, embertársaikat, megoldásokat keresnek saját és közösségük problémáira, kialakul bennük a szolidaritás és a kölcsönös felelősségvállalás. Az emberi jogok ismerete és védelme hozzájárul ahhoz, hogy érvényesíteni tudják érdekeiket és képesek lesznek mások méltányos védelmére és támogatására is.

A társadalmi igazságosság érvényesülésének alapvető fontosságú szempontja a fiatal korosztályok bevonása a helyi közügyekbe, a kommunikáció elősegítése a generációk között és az egyenlő arányú segítségnyújtás a fiatalok és a náluk idősebb generáció irányába.

II.2. Helyzetkép

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának több dokumentuma, több szempontból is jelentős adatokat nyújt a városról és lakosairól, az elérhető szolgáltatásokról. Ezeket nem ismételve, célzott az ifjúsággal kapcsolatos „proaktív adatgyűjtést” több technika kombinációját alkalmaztuk. Így a témára fókuszált, az érintetteket megszólaltató aktuális adatok születtek.

II.2.1. Proaktív adatgyűjtés

Alkalmazott technikák:

- online kérdőív és adatelemzés
- több érdekcsoport elkülönített fókuszcsoportos interjúja és adatelemzés
- összevont fókuszcsoportos interjú és adatelemzés
- szakpolitikai egyeztető fórum

A Millennium Intézet Alapítvány Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának pályázatain nyerte el a szombathelyi 13-30 éves korosztály demográfiai jellemzőit bemutató, szükségleteit felmérő és elemző vizsgálati tevékenység elvégzésének és a kutatási eredményeket fókuszcsoportos interjúkkal árnyaló tanulmány elkészítésének lehetőségét. A vizsgálat a 13-30 éves korosztály négy alcsoportra bontásával, csoport specifikus kérdőív segítségével online történt.

A négy alcsoport:

1. az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói
2. a középfokú oktatási intézmények nappali munkarendű diákjai
3. a felsőoktatási intézmények nappali munkarendű hallgatói
4. a szombathelyi foglalkoztatóknál dolgozó 30 évesek és fiatalabbak, valamint a 30 évesnél fiatalabb munkanélküliek, gyermekgondozási ellátásban részesülők, közmunkások, illetve a munkaerőpiacra még be nem lépett fiatalok.

A kutatás második lépéseként a felmérő elemzéshez kapcsolódva olyan, fókuszcsoportos technikával készült kutatási eredményeket foglalmaztunk meg, amelyek segítségével megalapozható Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának ifjúságpolitikai koncepciója.

A fókuszcsoportok, a strukturált egyéni és (kis)csoportos interjú módszertanára épültek. A fókuszcsoportos beszélgetések előkészítése során a lehető legnagyobb merítési bázist elérve többé-kevésbé homogén csoportokat állítottunk össze, amelyek a várakozáson felüli mértékben tudtak együttműködni.

Az öt fókuszcsoport elkülönített érdekcsoportjai:

- Munkaadók, felsőoktatás
- Általános iskolák
- Szervezetek
- Középiskolák
- Intézmények

Az összevont fókuszcsoporthoz interjú és az adatelemzés kapcsán, a város ifjúsági koncepciójához használható megállapításokat a beavatkozási szintek szerint csoportosítva külön fejezetekben összegezve bemeneti információkat tudunk adni:

- az ifjúságot érintő városi szolgáltatások szervezeti működéséről/fejlesztéséről,
- az ifjúsági koncepció elkészítéséhez,
- az ifjúsági stratégiai és a cselekvési terv elkészítéséhez.

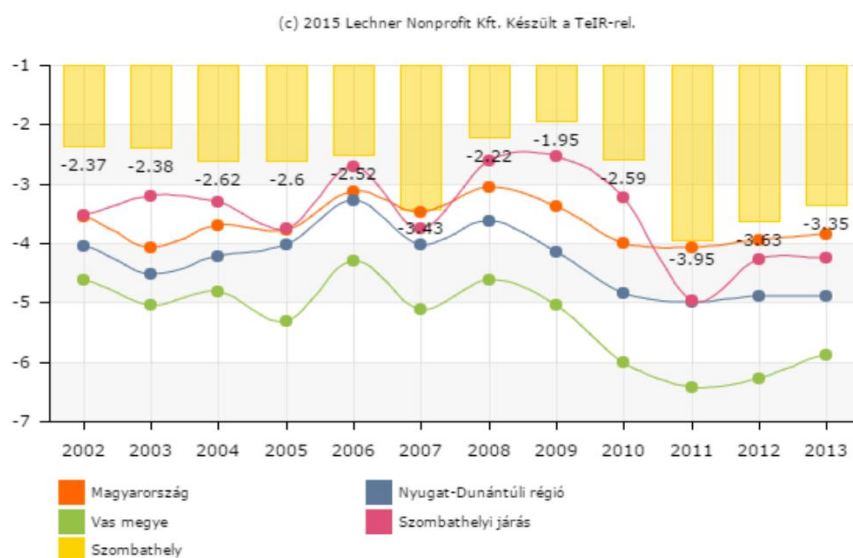
A szakpolitikai egyeztető fórum a koncepció végleges szerkezetéhez és a kompetenciahatárok megfelelő súlyozáshoz adott támpontot, kiegészítve a vonatkozó stratégiák és jó gyakorlatok bemutatásával.

II.2.2. Szombathely és a vizsgált korosztály néhány demográfiai adat tükrében

Szombathelyen a KSH adatai szerint a 15 évvel korábbihoz képest kb. 5.000 fővel élnek kevesebben (2015. évben 77.458 fő) vagyis egy tendenciájában egyre inkább fogyó és öregedő népességet látunk, ahol a halálozások rendre meghaladják a születések számát, és a 2008 óta pozitív vándorlási egyenleg sem kompenzálja ezt a népességfogyást.

Enyhe hullámmal ugyan, de a fiatal korcsoportokban is folyamatos fogyást figyelhetünk meg. A 13-30 éves korcsoport, mint két végpont közötti népesség különbség 30 %, azaz ha a 30 éveseket 100%-nak vesszük, a mai 13 évesek száma 1/3-al kevesebb.

Ezt a problematikát járja körbe egy más összefüggésben a fókuszcsoporthoz beszélgetések egyik legnagyobb visszhangot kiváltó ábrája, mely tágabb összefüggésben összegzi azokat a demográfiai folyamatokat, amelyek egy ifjúsági koncepció megkerülhetetlen tényezői.

Demográfiai változások 2002-2013.

II.2.3. A válaszadók alcsoportonkénti főbb jellemzői, jövőre vonatkozó tervei

II.2.3.1. Általános iskola 7-8. osztályos tanulói

Az általános iskola hetedikes, nyolcadikos tanulói többségükben nemcsak azt tudják, hogy középiskolai tanulmányaik során milyen intézmény típusban mit akarnak tanulni, hanem azt is, hogy ezt Szombathelyen tennék.

A hazai felsőoktatási intézményt preferálók aránya 40,2 %, míg külföldön továbbtanulni szándékozóké 13,7%.

A tanulók felnőtt életének helyszínére rákérdező kérdésünk esetében egyharmadnyi a bizonytalanok aránya (32,9%), de a Szombathelyen (17,5%), vagy Vas megyében (6,8%) maradók aránya nem éri el a 25%-t sem. Másként, háromnegyedük vagy nem tudja, hogy hol akar felnőttként élni, vagy nem Szombathelyt jelöli meg. A Budapestre vándorolni szándékozók aránya 5,8%, vagyis a főváros sem igazi alternatíva már! Az elképzelt/tervezett kiáramlás iránya külföld. A válaszadók bő harmada (34,5%) ezt jelölte meg.

Az általános iskolákba járó válaszadóink a város által nyújtott lehetőségeket, közelebből a szolgáltatásokat jónak ítélték meg.

II.2.3.2. Középiskolások

A középiskolásoknak csak tizede az, aki a válaszadás időpontjában úgy nyilatkozik, hogy nem szeretné folytatni tanulmányait. Negyedük ezt még nem döntötte el. Több mint hatvan százalékuk azonban valamilyen formában tovább akar tanulni. A leginkább motiváltak a tanulás folytatása irányában a gimnáziumi tanulók (91,7%). Ugyanez az arány a szakközépiskolák¹ esetében nem éri el az 50 %-ot, a szakiskolák esetében az 1/3-os arányt (30,5%). A továbbtanulás konkrét irányát tekintve a bizonytalanok aránya csaknem 40 %. Az egyetemre, főiskolára készülők aránya 29,4% és meglepően magas (26,7%) azok mértéke, akik - saját bevallásuk szerint - felsőfokú szakképzést terveznek.

A legnépszerűbb továbbtanulási célpont (hagyományosan) Budapest. A második legnagyobb csoport a külföldi tanulási lehetőségeket preferálja, 12,6%. A helyben, Szombathelyen tanulni vágyók aránya ettől nem sokkal marad el: 12,1%. A hagyományosan sokak által választott egyetemi centrumok (Győr 5,3%; Pécs 4,1%) együttes aránya nagyjából megegyezik a más magyar egyetemi városokban tanulni vágyók arányával, 9,4%, illetve 9,9%.

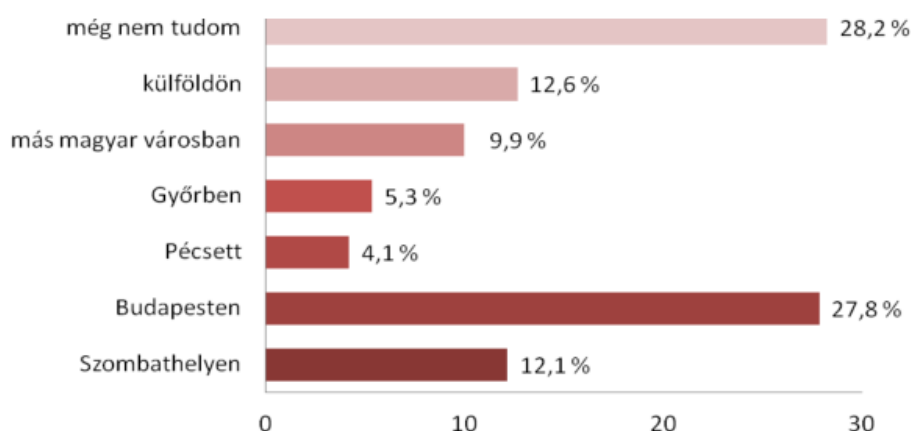
A tanulmányai végeztével a jelenlegi középiskolások legnagyobb csoportja külföldön szeretne élni, dolgozni, 35,2%. A Szombathelyen (10,2%) és Vas megyében (13,2%) élni, dolgozni vágyók

---

¹ A szakközépiskola és a szakiskola kifejezés még a korábbi jelentésében szerepel, összhangban az adatfelvétel időpontjával.

aránya együtt sem éri el a 25%-ot. A bizonytalanok aránya középiskolás válaszadóink közt éppen egyharmad.

Hol szeretnéd felsőfokú tanulmányaidat folytatni?

Egy más összefüggésben a fókuszcsoportos interjú során is ez a kérdés került előtérbe. *A magas színvonalú középiskolai oktatásnak az a kontraproduktív hatása, melynek következményeként, ha az adott városban hiányos a felsőoktatási paletta, akkor a város fiataljai nagy számban mennek el előbb máshová tanulni, majd –nagy eséllyel- máshol kezdik meg felnőtt életüket.* A vizsgálatból kiderült, hogy amíg a „tervezett” irány a felsőoktatásban Budapest, addig az élethelyszínek közül legtöbbször a külföldet jelölték meg. Vagyis Budapest már nem alternatíva élethelyszíneként. (A külföldi életkezddéssel kapcsolatos riasztó adatot árnyalja, hogy a már munkaerőpiacon lévő válaszadóink közül „csak” tíz százalék körül volt azok aránya, akik külföldre mennének élni.)

II.2.3.3. Felsőoktatásban tanulók

A 408 válaszadó 41,6% lakott a vizsgálat idején Szombathelyen vagy valamelyik Szombathely környéki településen, további 16,2%-uk Vas megyében, másik megyében 42,2%. A megkérdezettek többsége, 84,3 %-a nő, hajadon, mindössze 14,9 % él párkapcsolatban, azon belül is döntően élettársiban.

A felsőfokú tanulmányokat csak minden ötödik (20,1 %) válaszadónk tekinti befejezettnek jelenlegi képzésének elvégzésével. Amíg 43,3 % biztosan folytatni akarja tanulmányait, addig további bő harmaduk (36,6%) ezt még nem döntötte el.

A válaszolók harmada Vas megyében képzei el életét, miközben állandó lakhellyel Vas megyében az összes válaszadóink fele bír. (40% vagy Szombathelyen, vagy a környékbeli településeken bír lakhatással.) További harmaduk még nem döntött, 15% szeretne külföldre menni. Másként Szombathely megtartó erején lehetne még javítani.

II.2.3.4. Aktív kereső válaszadók

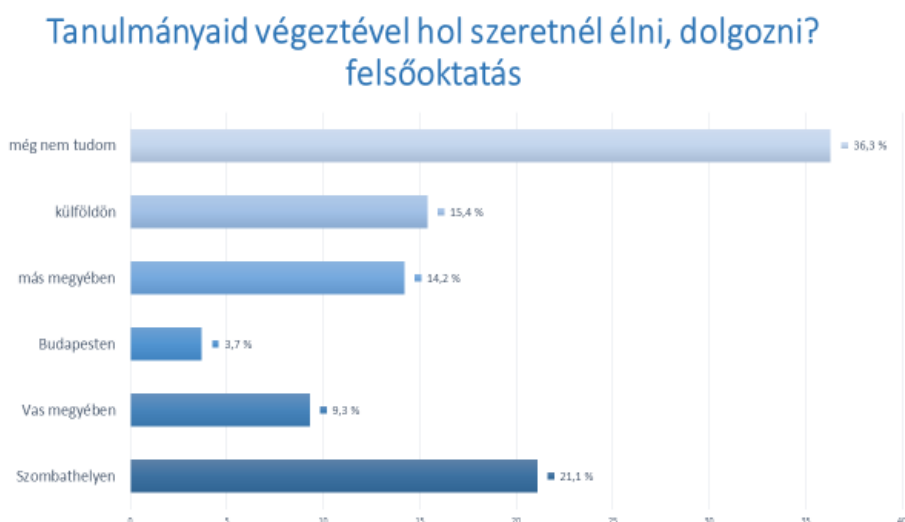
Azokat a 18-30 éves fiatalokat, akik nem tanulnak, hanem a munkaerőpiacon vannak jelen, négy csoportba gyűjtöttük: aktív kereső, közfoglalkoztatott, gyermekgondozási ellátásban (gyes, gyed, stb.) részesülők, munkanélküliek, illetve a nem tanulók, nem dolgozók, azaz eltartottak. A nem aktív kereső munkavállalók három kategóriájában nagyon kis elemszámú kérdőívünk gyűlt össze, ezért úgy döntöttünk, hogy ezeket a kategóriákat egy, az „aktív keresők” nevet viselő nagy csoportba vonjuk össze.

A válaszadók bő 3/4-e Szombathelyen, vagy az agglomerációban lakik. 12,2% a más megyéből Szombathelyen dolgozók aránya. A válaszolók 59,4%-a nőtlen, hajadon. Élettársi kapcsolatban él csaknem negyedük, további 13,9% házas.

Az alcsoport válaszadóinak 4,7%-a vagy általános iskolai végzettséggel, vagy azzal sem rendelkezik. Középfokú végzettséggel bír 30,8%. Felsőfokú végzettségű 51,2%, amihez hozzávehetjük azt a 7%-ot, akik a nyelvvizsga hiánya miatt nem jutnak hozzá diplomájukhoz.

Nem akar Szombathelyről elköltözni a válaszadók 45,7 %-a, azaz csaknem fele. Még nem tudja közel egynegyede, bő negyede azonban határozott igennel válaszolt. Körükben a legnagyobb csoport külföldre igyekszik, a válaszadók 10,5 %-a. Költözne, de a szombathelyi agglomerációban tervezi jövőjét további 8,1 %. A költözés okai közt a leggyakoribb a pénzügyi ok (18 fő), ezt követi a munkahelyi ok (11 fő), kevésbé jelentős arányú a családi (10 említés), illetve a lakhatási (9 említés) ok.

Az első fókuszcsoportos találkozón a munkaadók és a felsőoktatási intézmények képviselői számára olyan információk kerültek kiemelésre, amelyek egyrészt a munka világához köthető változók eredményeit, másrészt a helyi felsőoktatás nyújtotta a lehetőségekkel kapcsolatos véleményeket foglalták össze.

További fontos információ volt az interjú során a válaszadó munkavállalók esetében az iskolai végzettség, az alkalmazotti forma, a már említett költözési szándék, és annak okai. Bemutatásra került még a szombathelyi munkaerőpiac által kínált munkahelyek illetve bérek megítélése.

Jövedelmi viszonyokkal, kereseti lehetőségekkel való elégedettség						Összesen
		teljes mértékben	többnyire igen	többnyire nem	egyáltalán nem	
Általános iskola tanulója	Fő %	41 9,0%	189 41,5%	148 32,5%	77 16,9%	455 100,0%
Középiskola tanulója	Fő %	81 6,5%	425 34,1%	485 39,0%	254 20,4%	1245 100,0%
Felsőoktatási intézmény hallgatója	Fő %	8 3,5%	95 41,9%	82 36,1%	42 18,5%	227 100,0%
„Aktív kereső”	Fő %	12 3,4%	125 35,9%	125 35,9%	86 24,7%	348 100,0%
Összesen	Fő %	142 6,2%	834 36,7%	840 36,9%	459 20,2%	2275 100,0%

II.2.4. A szolgáltatásokkal kapcsolatos elégedettség

A vizsgált célcsoport önmagában is egy rendkívül heterogén, sokfélesége miatt összetett szelete Szombathely város társadalmának. Célszerűnek láttuk, hogy a különböző élethelyzetek mentén fogalmazzuk meg a vizsgálat eredményeit.

A város egyik igazi sikertörténetének tekinthetjük az önkormányzat által szervezett ingyenes nagyszabású rendezvényeket. A legelégedettebbek az általános iskolák 7-8. osztályos tanulói (94,5%), őket követik a középiskolások (93%), némileg csökkenő tendenciát mutat, de még így is 85% feletti a felsőfokon tanulók (89,3%), valamint az aktív munkavállalói korosztály az elégedettségben.

Ingyenes Wi-Fi: Ahogy nő az életkor, úgy csökken az elégedettek aránya, az „aktív keresők” csoportjában már nem éri el az 50%-ot.

Iskolák: Az általános iskola megítélésében a pozitív értékek aránya 80 %. A középiskolákkal a legelégedettebbek a válaszadóink, a pozitív értékek aránya közel 90%-os. A helyi felsőoktatásról a válaszadók 2/5-e (40,6%) nem mondott véleményt. A szombathelyi tanulási lehetőségekkel „teljes mértékben” elégedettek aránya a teljes populációban 21,4%, a „többnyire igen” pedig 59,8%. A vélemények legjobban az aktívak körében szóródnak.

Egészségügyi ellátás: Az alapellátással való elégedettség mértéke az életkor növekedésével csökken, az általános iskolások körében mért 81,5%-ról a munkavállalói csoportban mért 59,1%-ra. A szakellátás megítélésében az alapellátáshoz képest gyökeres változást tapasztaltunk. Az elégedettek aránya jelentősen visszaesett.

Közlekedés: Az összes élethelyzet csoportban legalább 2/3-os a közutakat jónak ítézők aránya. Minden második válaszadó többnyire elégedett a tömegközlekedéssel, a távolsági közlekedéssel és a kerékpárutakkal.

Köztér: Jó a megítélése a parkoknak, játszótereknek. A köztisztaság esetében az összességében jó megítélés mellett megoszlottak a vélemények. A közbiztonsággal a válaszadók negyede kisebb-nagyobb mértékben nem elégedett.

II.2.5. Életkörülmények

Jövedelem: A szombathelyi jövedelmi viszonyokkal, kereseti lehetőségekkel teljes mértékben elégedettek aránya 10% alatti, az aktívak és felsőfokú oktatásban lévők között mindössze 3,4-3,5 %.

Lakhatás: Megítélésében éles törés van a tanulók és a dolgozók között. Míg az előbbiek háromnegyede jónak, az utóbbi csoport, a dolgozók több mint fele inkább rossznak, 20%-uk kifejezetten rossznak látja a város kínálta lehetőségeket.

Munkalehetőségek: Sokan nem alkottak véleményt, mintegy 30 %-nyi fiatal, zömükben általános és középiskolások. Akik igen, azok közül minden második válaszadó valamilyen mértékben elégedetlen.

Vásárlási lehetőségek: A pozitív válaszok aránya meghaladja a 70 %-ot.

Szabadidő, kultúra sport:

Könnyűzene: A vélemény minden korcsoportban jó, átlagosan 72,5%.

Mozi: Az elégedettek aránya meghaladja a 90%-ot is.

Színház: A válaszadók szűk egyharmada nem nyilvánít véleményt. Aki értékeli, az jónak tartja a helyi teátrumot.

Sportolási lehetőségek, sportrendezvények: A megítélés itt is egyöntetű, jóval 80%-ot meghaladó az elégedettség mértéke.

Szórakozási lehetőségek: A diákok és hallgatók számára a szombathelyi szórakozási lehetőségek jók; éles fordulat van a keresők körében, ahol az inkább negatív válaszok aránya meghaladja az 50 %-ot.

II.2.6. Szabadidőmérleg

Az alcsoportok szabadidő mérlegét két dimenzióban vizsgáltuk: egyrészt mennyi szabadidővel rendelkeznek válaszadóink egy átlagos hétköznapon és hétvégén, másrészt a szabadidő eltöltésével kapcsolatban a tevékenységek gyakoriságára kérdeztünk rá. Az elemzési egységek itt is a korábban használt alcsoportok lesznek.

Az adatok szerint a napi nyolc óra pihenés a nagy többség számára korcsoporttól függetlenül csak a hétvégi napokra igaz. Alaposabb kutatást igényelne ennek okainak feltárása. Az

eredmények tükrében egy kissé túlterhelt ifjúság képe sejlik fel, amelyben van egy olyan csaknem 10%-nyi réteg, amelynek hétköznapiakon nem jut egyetlen órányi szabadidő sem. Ez azt is jelenti, hogy a szabadidő mérlegben a programok kiválasztásánál, inkább az alkalmi vagy a hétfői rendszerességgel végezhető programok és az azoknak otthont adó intézmények kerülnek előtérbe.

A szabadidő eltöltésének leggyakoribb módja a számítógép használatával összefüggő chat, facebook, stb. Csak ezt követi a barátokkal történő kötetlen együttlét. A filmnézés, zenehallgatás is gyakran netes csatornán keresztül történik.

Az éttermek, sportrendezvények, mozi, hangversenyek stb. látogatása inkább alkalmi, de heti, havi gyakorisággal bíró szabadidős tevékenység. A számítógépes filmnézéshez és zenehallgatáshoz képest alacsony az olvasásra, rádióhallgatásra, Tv nézésre fordított idő. Van azonban igény a társasjátékok és egyéb közösségi tevékenységek iránt is. A fiatalok időt fordítanak családi kapcsolataik ápolására épp úgy, mint a házimunkára.

Nagy visszhangot váltott ki a szervezetek képviselőivel folytatott fókuszcsoportos beszélgetés során, hogy a szabadidő mérleg lényegében korosztály egészében, alcsoporttól függetlenül, mennyire a hétfégre összpontosul/korlátozódik. Ennek egyik következményeként azonosítható, hogy rendkívül alacsony a különféle csoporttagságok aránya.

Szombathelyen tagja vagy-e az alábbiak közül valamilyen közösségnek?

Nem vagyok tagja ilyen csoportnak

		Kiválasztva	Nincs kiválasztva	Összesen
Általános iskola tanulója	Fő	307	451	758
	%	40,5%	59,5%	100,0%
Középiskola tanulója	Fő	1294	1058	2352
	%	55,0%	45,0%	100,0%
Felsőoktatási intézmény hallgatója	Fő	289	119	408
	%	70,8%	29,2%	100,0%
„Aktív kereső”	Fő	274	111	385
	%	71,2%	28,8%	100,0%
Összesen	Fő	2164	1739	3903
	%	55,4%	44,6%	100,0%

II.2.7. Intézmények, létesítmények, vendéglátóhelyek látogatásának gyakorisága

A vizsgált intézmények egy része, vagy terület specifikus, vagy réteg specifikus szolgáltatásokat nyújt. Ezek ismertsége és látogatottsága egyaránt alacsony (Herényiek Háza, AGORA - Szombathelyi Kulturális Központ, AGORA - LOGO Ifjúsági Szolgálata, Vas Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház, vagy a Mesebolt Bábszínház). A kutatás egyik fontos

tanulása, hogy a „komoly” műfajok (színház, komolyzenei hangverseny) ismertsége és megítélése jó, azonban a szabadidő mérlegben már kis súllyal szerepel a tevékenységet képviselő konkrét helyi intézmény (pl. Bartók Terem, Weöres Sándor Színház) látogatottsága, vagy éppen az ismertsége alacsony. Azaz van egy dichotómia, aminek a tartalma az, hogy általában ismerik, tudnak róla és jónak is értékelik az egyes intézmények által képviselt tevékenységeket, de fogyasztóként nem jelennek meg a fiatal válaszadóink. Ilyen kettősséget nem mérünk a könnyű, szórakoztató műfajokban érintett intézményeknél. Legjobb példa erre a mozik látogatottsága. Egy másik tanulása a vizsgálatnak, hogy a hagyományos tudásszerzés formái és intézményei is visszaszorulóban vannak, olyanok, mint az olvasás és ezzel összefüggő könyvtárlátogatás, valamint a múzeumlátogatások is.

Külön kategóriát képviselnek a találkozási pontként értelmezhető vendéglátóhelyek és azok rendezvényei, valamint a sportrendezvények.

II.2.8. Média használat

Ebben a korosztályban megváltozott médiahasználati szokásokat mérünk. A rádió és televízió használatot megelőzte az internetes médiák használata. Ezen belül is a hírportálok használata gyakoribb. A nyomtatott sajtótermékek egyre kisebb jelentőségűek az információszerzésben, a megyei napilap esetében is látszik, hogy az online felület használata - ha kis mértékben is -, de meghaladja a nyomtatott formátumét. Ahhoz képest, hogy a rádióhallgatás a szabadidő mérlegben egyre csökkenő mértékben van jelen, a két legnagyobb helyi rádió hallgatottsága jónak mondható.

II.2.9. Közösségi aktivitás válaszadóink körében

A válaszadóink több mint fele nem jelez semmilyen közösségi tagságot, tevékenységet. A leggyakoribb közösségi aktivitás a sport, amelynek részesedése ugyan az életkor előrehaladtával egyre csökken, de vezető helyét megőrzi. A második leggyakoribb a vallási közösségi tagság. A művészeti ágak közül leggyakoribb a zenekari tagság. Az alacsonynak mért tagsági részvétel az állatvédő szervezetekben (2,5%) kétszeresen meghaladja a karitatív egyesületekben jelzett aktivitást (1,3%).

Közösségi tagság (kultúra, vallás, karitatív)

amatőr művészeti együttes (tánc)	3.3%
amatőr művészeti együttes (zenekar)	2.7%
amatőr művészeti együttes (énekkar)	2.0%
amatőr művészeti együttes (irodalmi, színjátszó kör)	1.1%
vallási közösség	6.8%
honismereti kör	0,6%
karitatív egyesület	1.3%
állatvédő egyesület	2.5% (!)

II.2.10. Szombathely mint élettér

A válaszadóink fele az 5-ös skálán 4-5-ös értékeket adott arra a kérdésre, hogy mennyire szeret Szombathelyen élni. Ez a tendencia erősebb, ha a válaszadóink közül a szombathelyi állandó lakosokat nézzük. A várost mások számára a válaszadók inkább ajánlják, mint nem, de figyelemre méltó tény, hogy az itt élő fiatalok jobban szeretnek itt élni, minthogy azt másoknak ajánlják. A különbség minden korcsoportban 10 % körüli. Szombathely turisztikai vonzerejével kapcsolatos válaszok: csaknem minden második válaszadó a várost e tekintetben közepesre értékeli. A második legnagyobb csoport a Szombathelynek kis turisztikai vonzerőt tulajdonító válaszadók csoportja (30%).

II.2.11. Diákönkormányzat

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a szombathelyi fiatalok helyi érdekképviseleti fórumainak szakmai és anyagi támogatására. A város polgármestere és a felelős bizottság rendszeres kapcsolatot tart fenn a diákság megválasztott képviselőivel. A diákönkormányzati élet szervezésével kapcsolatos elképzeléseket az ifjúsági ügyekkel foglalkozó bizottság (Oktatási és Szociális Bizottság) minden évben napirendjére tűzi, Szombathely Megyei Jogú Város Diákönkormányzata munkatervét szakmai javaslatokkal segíti, a működési- és programköltségekhez forrásokat biztosít.

Szombathely Megyei Jogú Város Köznevelési Intézményei Diákönkormányzatainak képviselői a megválasztott és beiktatott diákpolgármester és a diák-alpolgármester vezetésével minden évben elkészítik az egy év időtartamra szóló (a következő diákpolgármester-választásig érvényes) munkatervüket, amely tartalmazza a hagyományos programok folytatását, azok részbeni módosítását, valamint új elemekkel történő bővítéséről szóló elképzeléseket. A programok között

tábori formában lebonyolításra kerülő képzések, sportrendezvények, önkéntes-, a társadalmi szolidaritást erősítő kezdeményezések szerepelnek, de kiemelt figyelmet kapnak a diákság és a város vezetői közötti párbeszédet biztosító fórumok is, úgymint a romániai Vajdahunyad városával fennálló testvérvárosi kapcsolat ápolását célzó nyári vízi tábor és téli sí tábor.

Szombathely Megyei Jogú Város Diákönkormányzatának munkájában aktívan részt vállaló fiatalok a szervező és érdekképviselői munkát térítésmentesen, önkéntesen látják el. Szombathely Megyei Jogú Város Diákönkormányzata jogilag nem önálló szervezet, így a programjaihoz szükséges anyagi forrásokért országos pályázatokon nem tud indulni. A munkában részt vevő diákok, iskolai diákönkormányzatok anyagi háttere szintén nem teszi lehetővé, hogy pénzügyileg hozzájáruljanak a városi szintű rendezvények költségeihez.

II.2.13. „Szombathely visszavár” ösztöndíj

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata a felsőoktatásban nappali tagozaton, illetve OKJ-s képzésben tanulmányokat folytató szombathelyi fiatalok számára alapította ezt a pályázati lehetőséget 2013-ban. Célja a Szombathelyhez történő kötődés erősítése, a tanulmányok ideje alatt felmerülő költség enyhítése és a szombathelyi hiányszakmákban az utánpótlás biztosítása. Kezdetekben az óvodapedagógusi, nemzetiségi óvodapedagógusi, a tanítói, az orvosi, valamint a mérnöki szakmákat célozta, majd 2016. évtől bővült, az ápoló, szakápoló, egészségügyi asszisztens, egészségügyi szakasszisztens szakmákkal. Az ösztöndíj havi összege a tanulmányok ideje alatt 50.000,- Ft/hó, OKJ-s képzés esetében 30.000,- Ft/hó.

2013. évben 22 fő részesült ösztöndíjban: 10 fő óvodapedagógus, 4 fő tanító, 1 fő háziorvos, 6 fő gépészmérnök, 1 fő villamosmérnök. **2014. évben 15 fő** részesült ösztöndíjban: 6 fő óvodapedagógus, 1 fő tanító, 4 fő logopédus, 3 fő gépészmérnök, 1 fő villamosmérnök.

2015. évtől további 11 fő részesül ösztöndíjban: 3 fő óvodapedagógus, 2 fő tanító, 1 fő háziorvos, 2 fő gépészmérnök, 1 fő villamosmérnök. **2016. évben 6 fő** részére került megállapításra ösztöndíj: 1 fő óvodapedagógus, 2 fő gépészmérnök, 2 fő logopédus, 1 fő egészségügyi szakasszisztens.

A város önkormányzatának költségvetésében évente a felsőoktatási tanulmányi ösztöndíjra 20.000.000,- Ft előirányzat kerül biztosításra. Jelenleg az ösztöndíjjal támogatottak létszáma 30 fő.

II.2.14. Városi Egészségnevelési Program

(Forrás: a Szombathelyi Egészségügyi és Kulturális Intézmények Gazdasági Ellátó Szervezete Védőnői Szolgálatának 2016-os beszámolója.)

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése az 51/2015. (II.26.) számú határozatával elfogadta a „Szent Márton Köpenye Szociális Programot”, amelynek egyik részeleme, a komplex

egészségnevelési program kidolgozása a város óvodásai, általános és középiskolásai részére. Legfőbb célja pedig, hogy az egészségtudatos magatartás folyamatosan beépüljön a fiatalok mindennapjaiba. Az Egészségügyi és Közszolgálati Osztály kérésére a Szombathelyi Egészségügyi és Kulturális Gazdasági Ellátó Szolgálat Védőnő Szolgálatára olyan komplex egészségnevelési tervet állított össze, amely egymásra épülő, egymást erősítő programokat tartalmaz, korosztályokon átívelő, ugyanakkor mindig az adott életkori fordulópontokon jelentkező problémákra, rizikókra reflektál, előadások, interaktív foglalkozások, játékok, szemléltető eszközök, drámapedagógia eszközrendszerével. Mindezek a hagyományos, közvetlen, iskolai tanórai keretek mellett nagy volumenű városi rendezvényeken jelentek meg.

A programok ingyenesek, minden óvodás és iskolás gyermek számára elérhetőek, egyúttal a gyerekeken keresztül számos családhoz is eljutottak. A Közgyűlés 10/2016. (I.28.) Kgy. sz. határozatával támogató döntésének köszönhetően a program nem egy évre szólóan, hanem folyamatosan működhethet.

Az „Óvodától az Érettségig” programsorozat programelemei:

1. „Légy egészséges, mint a makk!” - Egészségnevelési program az óvodákban
2. „Egészség tetőtől talpig!” – programok az általános iskola 2. osztályának
3. „Segítség, kamaszodom!” – színházi előadás az általános iskola 4. osztályának
4. „Akkor és ott nemet mondani...” – toxikológus előadása az általános iskola 7. osztályának
5. „Vigyázz magadra!” – interaktív előadás a középiskolák 9. évfolyamának
6. „Egészség? Megéri!” – Egészség-műveltség városi vetélkedő – a középiskola 10-11. évfolyamának
7. „Szereted? Szórakozol?” – pszichológus előadása a középiskolák 12. évfolyamának

Továbbfejlesztési lehetőség:

A magas tetszésindexek alapján ezek lehetnek hagyományteremtő módon, értékes egészségfejlesztési programelemek, amennyiben hatásuk, előre meghatározott indikátorok mentén, megmérhető tudás-, attitűd változásokat idéznek elő a célcsoportnál.

II.3. SWOT

A fókuszcsoportos műhelymunkák alapján készült SWOT a szombathelyi ifjúság képviselői és a velük kapcsolatban lévő szolgáltatók, szervezetek képviselőinek közös szellemi terméke. Itt, az elemzés szempontjából lényegi kiemeléseket tartalmazó, könnyebben áttekinthető verziót mutatjuk be.

Erősség
A régió jó helyzete az országos összehasonlításban jó.
Önkormányzat kiemelt figyelme az ifjúság irányába – adott.
Hiteles információ intézményi háttér sokszínűsége miatt a szolgáltatások magas színvonala.
Létező közösségi terek , infrastrukturális háttér többnyire adott.
Széles középiskolai paletta , könnyű a továbbtanulás az általános iskolából.
Közhangulat közbiztonság

Lehetőség
Van mód az innovációra a fejlesztésben , az önkormányzati intézmények fejlesztendő területként való értelmezése alapján.
Humán erőforrás fejlesztés - (közösség fejlesztés) Szakemberek- szakmaiságának erősítése.
A munka értéként való közvetítése - Sok a munkalehetőség, viszont a minőségi munkahelyek bővítése lehetséges.
Diák „Szent Márton” kártya kialakítása.
A helyi támogatási rendszer szabályainak újra gondolása.
Párbeszéd jellegű kommunikáció - Diákönkormányzatiság.
Önkormányzati bérlakás program.
Ösztöndíjak a helyben tartáshoz.

Gyengeség
Forráshiány (eszközhány, emberi erőforrás hiányosságai kihatnak a közösség építésre is).
Nem ismerik a fiatalok gondolkodásmódját.
Szocializációs, feszültségek (a hátrányos helyzetű fiatalok aránya, elszigetelődés/kirekesztődés).
Lelki egészség hiánya/hiányossága , az ifjúság és pedagógusok esetében is.
Hiányos és rugalmatlan marketing (propaganda).
Koordináció hiánya (intézmények közti kommunikáció gyenge minősége).

Veszély
Demográfiai probléma – népesség fogyás, lakosság csökkenés/fiatal korosztály csökkenése.
Nehéz életkezdés (lakhatás <-> kereset).
Értékvesztés (személyes, közösségi kapcsolatok meggyengülése; áldozattá válás, elkövetővé válás).
Pedagógus elkötelezettség hiánya ; Nagy frusztráció az ifjúsági tanácsadó szakmában.
Jövőkép hiánya , a jövő tervezhetetlensége.
Addikciók (internet, drog, alkohol, játék, dohányzás) társaság kényszer, beilleszkedési kényszer.

II.3.1. A területtel kapcsolatos legfontosabb problémák azonosítása

A problémák azonosításánál törekedtünk arra, hogy a narratív felsoroláson túl egyfelől egyértelműsítsük, hogy kiknek a szemszögéből látszik, és hogy milyen kezelési móddal érdemes megközelíteni. Másfelől, a harmadlagos elemzéssel azt is bemutatjuk, hogy az összevont fókuszcsoporthoz tagok a kezelést, a stratégiai tervdokumentum milyen szintjén látják szükségesnek.

II.3.2. A SWOT másodlagos elemzéséből levont következtetések

A SWOT elemzés elsődleges adatait négy elemző kérdés prizmáján értelmezve tártuk fel a csoport-nézőpont tagolásban. Az *erősség* és *lehetőség* metszete a fejlesztési irányokat körvonalazza, az innovációs lehetőségek irányaira mutat rá. A *gyengeség* és *lehetőség* metszete a prevenciók lehetőségeket írja körül. A *veszély* és *erősség* metszete a koordinációs feladatokat

körvonalaz. A *gyengeségek és veszélyek* metszete az azonnali beavatkozások szükségességére, hívja fel a figyelmet.

- **Melyik erősségünk melyik lehetőség megvalósulását segíti? (fejlesztési irányok)**
  - **Munkaadók, felsőoktatás**

A „Szaktudás; gyakorlati tapasztalat, megújulási képesség”, az innovációt, lehetőséget a fejlődésre biztosíthatja. E-kommunikáció elterjedtsége leginkább az „összeszerveződés a résztvevők közt” szempontjából jelentős, vagyis az ifjúság téma stakeholderei között létrehozható és erősíthető a formális találkozókon túl, az informális kapcsolatháló és a különböző szervezetek, intézmények közötti horizontális együttműködés.
  - **Általános iskolák**

Az együttműködő önkormányzat kulcsszerepet játszhat a szombathelyi diákok (nem csak szombathelyi lakosok!) utazási, kulturális/sport intézmények, szolgáltatások igénybevételi lehetőségeinek optimalizálásában. Ennek technikai megvalósítása, keretbe foglalója lenne egy „diák Szent Márton kártya” lehetőség. A városi diákönkormányzat léte jelentősen segítheti a diákönkormányzatiság működésének fejlesztését, egy átfogó szervezetfejlesztési tevékenységbe ágyazva. A nemzetközi kapcsolatok az ifjúsági intézmények közötti jó együttműködést segíthetik, az együttes, összehangolt partneri munka kialakításával, fenntartásával. A közösségi terek jó infrastrukturális adottságai - a humán erőforrás fejlesztésével társítva - a közösségfejlesztést támogathatják.
  - **Szervezetek**

A detektált erősségek (szociálisan kevésbé veszélyeztetett régió; önkormányzat kiemelt figyelme az ifjúság irányába; van kiépült intézmény rendszer, szervezetek hálózata) elvileg a támogatási rendszer újragondolását elősegítik. Valójában komoly kihívás, hiszen, a meglévő, akár több éve működő gyakorlatok és hierarchiák rendszerében kellene újítani és a támogatási rendszert egy jól átgondolt, minőségi indikátorok mentén nyomon követhető, transzparens forrásallokációval támogatni.
  - **Középiskolák**

A Polgármesteri Hivatal támogatása és az elkötelezett pedagógusok olyan erősségek, melyek feltétlenül támogathatják az intézményi fejlesztéseket, a (partnerségen alapuló) párbeszéd kialakítását és fenntartását. Szintén az *Önkormányzat támogatása*

segítheti akár a bérlakás program bővítését, akár a munkahelyteremtést, illetve ezen kezdeményezéseket célzó modellek kidolgozását, valamint az elvándorlás hatásait csökkentő ösztöndíjprogramok megtartását és továbbfejlesztését.

- **Intézmények**

A szakemberek probléma megoldási kapacitása, valamint a programokhoz szükséges infrastrukturális háttér együtt egyértelműen a humán erőforrás fejlesztés lehetőségét segítik.

- **Melyik gyengeségünk melyik lehetőség megvalósulását gátolja? (prevenció)**

- **Munkaadók, felsőoktatás**

A „Nem ismerik a fiatalok gondolkodásmódját” jelentősen gyengítheti a régió jó helyzetéből fakadó lehetőségeket. A források elosztása racionalizálásának irányába érdemes elmozdulni, ezáltal elősegítve az innovációs tevékenységet.

- **Általános Iskolák**

A „szocializációs feszültségek” hívó szó, komplex tartalommal töltődött fel. Ez a „gyengeség”, akár a veszély kategóriába is kerülhetett volna, (ennél a csoportnál, az elvek rangsorolásánál került csak a negyedik helyre a *szolidaritás és felelősség, mely a NIS-ben a második helyen áll*). Nyilvánvaló, hogy ez mindegyik lehetőség megvalósulását gátolhatja. *Az idővel dinamikusan változó és mindig új és újabb kihívásokat hozó „társadalmi egyenlőtlenségek kezelésének kihívása” feltehetőleg az az elem, melynek a koncepcióban és a cselekvési tervben is hangsúlyosan, akár horizontális szempontként és/vagy indikátorokkal is jól nyomon követhető stratégiai irányként kell megjelennie.*

- **Szervezetek**

Az intézmények közötti kommunikáció (kétirányú, folyamatos, moderált/támogatott tevékenység) akadályozása a támogatási rendszer szabályainak újrafogalmazását jelentősen gátolja. A munkakultúra részévé kell(ene) válnia, hogy a döntés-előkészítő folyamat adminisztratív, formális elemei gyengüljenek és a sokkal inkább idő- és energiaigényes, többkörös egyeztetés és kompromisszumkeresés domináljon. Az „eszközhány” sokszor koordinációval, partnerséggel orvosolható, alapvetően nem gátolhatja a támogatási rendszer reformálását. A szakember hiány komoly gát lehet, hiszen ez nem elsősorban mennyiségi, hanem minőségi kérdés, mert olyan

szakemberekre van szükség, akik folyamatos önképzéssel tudják szinten tartani az aktuális kihívásokra való reagálás képességét.

- **Középiskolák**

A hiányos/rugalmatlan marketing egyértelműen a fejlesztési programok gátja lehet. Az „ingázó”, messzebről bejáró tanulók szabadidő kerete lényegesen kisebb, mint a helyben lakóké, ami jelentős gátja a partnerségi párbeszéd kialakulásának, mert itt előfeltétel a (rendszeres) szabadidő keret. A szolgáltatások elérésének anyagi gátjai (útiköltség, belépő, havi tagsági díj, stb.) a közösségi terek megtöltését önmagában is hátráltathatja.

- **Intézmények**

A fogyó népesség és koordináció hiánya jelentősen gátolja a humán erőforrás fejlesztés megvalósulását.

- **Melyik erősségünk segít, hogy a veszélyt elhárítsuk? (koordinációs feladatok)**

- **Munkaadók, felsőoktatás**

A „régio jó helyzete”, mint meglévő erősség jelentősen felhasználható lenne a „demográfiai problémák” veszély elhárítására. A „Megújulási képesség” kiaknázható, hogy az ifjúsági tanácsadói körökben a frusztrációt csökkentse.

- **Általános Iskolák**

Komoly dilemma, hogy az erős középiskolai oktatás - nem szándékolt hatásként - a felsőfokú tanulmányokat végzők elvándorlását elősegítheti. Itt inkább a visszacsábítás stratégiái lehetnek eredményesek. A közösségi terek és azok minőségi közösségfejlesztési tevékenysége csak részben csökkenthetik, mérsékelhetik az addiktív viselkedések kialakulását, illetve korai felismerését, gondozását. Széleskörű szakmai és társadalmi összefogás szükséges, amelyben a KEF (Kábítószer Egyeztető Fórum), együttműködést erősítő koordináló szerepére is lehetne támaszkodni.

A nehéz életkezdés és a pedagógus érdektelenség veszélyéhez kapcsolható erősség ebben a csoportban nem fogalmazódott meg, ami már túlmutat a szervezetfejlesztési kihívásokon, itt inkább a minőségfejlesztés erősödésétől várható lassú változás.

- **Szervezetek**

A detektált veszélyek elhárításához csak részleges muníciót szolgáltatnak az erősségek. Az a tény, hogy a régió/megye szociális értelemben, a többi megyéhez viszonyítva nincs rossz helyzetben, előrejelzi, hogy társadalmi-gazdasági változások

sem olyan súllyal esnek latba, mint az ország más részein. Az önkormányzat kiemelt figyelme az ifjúság irányába, ha nem is önmagában, de képes az érdektelenséget és időhiányt a kívánatosabb irányba befolyásolni. Az intézményrendszeren belüli együttműködési készség szintén részlegesen, de csökkentheti az érdektelenséget.

- **Középiskolák**

Az iskolai háttér és az elhivatott pedagógusok olyan erősség, mely az értékvesztés veszélyét képes nagymértékben csökkenteni, más faktorokkal összehangolva akár elhárítani is. Az Önkormányzat támogatása szintén nem önmagában, de jelentősen csökkentheti azt a veszélyt, melyet a fiatalok elvándorlása jelent.

- **Intézmények**

A közhangulat, közbiztonság segít abban, hogy az áldozattá/elkövetővé válást elhárítsuk, de nem önmagában. A „Szakemberek- szakmaiság, probléma megoldási kapacitás”, mint erősség előfeltétele az összes veszély elhárításának.

- **Melyik gyengeségünk akadályoz bennünket a veszély elhárításában? (azonnali beavatkozás)**

- **Munkaadók, felsőoktatás**

A „hiányos és rugalmatlan marketing”, mint gyengeség nem önmagában, de részlegesen akadályozza a „jövőkép hiánya” veszély elhárítását.

- **Általános Iskolák**

A lelki egészség gyengesége egyértelműen az addikciók, rizikóviselkedések elhárításában akadályozó. Körvonalazódik, hogy a pedagógusok lelki egészségének fejlesztése előfeltétele nem csak a diákok közérzet-javításának, de bármilyen más, szervezetfejlesztési tevékenységnek is.

A szocializációs feszültségek kezelésének gyengesége egyáltalán nem segíti sem a könnyebb életkezdetet, sem az elvándorlás csökkentését.

- **Szervezetek**

Az intézmények közötti kommunikáció minőségi gyengesége, a társadalmi-gazdasági változások okozta feszültségek csökkentését akadályozza. *A jó szakemberektől elvárható jó motiválási módszerek és hatékony közösség építés hiánya az érdektelenség (mint jelentős, általános gyengeség) elhárítását akadályozzák.*

- **Középiskolák**

A szolgáltatások elérésének nehezítettsége, anyagi gátja komoly tényezője annak, hogy megakadályozhassuk a közösségi kapcsolatok meggyengülését. A hiányos és rugalmatlan marketing többek között azt is akadályozza, hogy a fiatalok elvándorlásának veszélyét elháríthassuk/mérsékelhessük, hiszen a helyi lehetőségek hiányos ismerete is lehet az egyik háttér tényező.

- **Intézmények**

A minőségi munkahelyek hiánya jelentősen akadályozza a külföld elszívó hatásának mérséklését. A meglévő szolgáltatások koordinációjának hiánya az áldozattá válás, elkövetővé válás veszélyének elhárítását is és a jövő tervezhetőségének, a jövőkép kialakulását is akadályozza.

II.3.3. A célzott, összevont szakmai fókuszcsoport által detektált problémák

Ennél, a harmadlagos elemzésnél a SWOT másodlagos elemzési eredménye volt a kiindulási pont. Az összevont fókuszcsoport tagok egyeztetett véleménye azt tükrözi, hogy a problémák kezelését, a stratégiai tervdokumentum milyen szintjén látják szükségesnek. Az ifjúsággal kapcsolatos sokrétű és komplex probléma halmaz bemutatása a hosszú távú koncepció feladata. A feltárt problémák kezelése nyilvánvalóan túlmutat az Önkormányzat jelenlegi kompetenciáján, melynek lehatárolása majd csak a célok kijelölésénél válik egyértelművé.

- **Alapvető, a koncepcióban kezelendő (gyökér) problémák:**
  - A nem tanuló vagy dolgozó fiatalokról kevés az információ.
  - Oktatási reform és túlterheltség ellentmondásai, Gyermek túlterheltsége.
  - Jövőkép hiánya, nincsenek stratégiák az élet problémák (lakhatás, munka, családalapítás) kezelésére; értékválasztások problémái -> céltalanság motiválatlanság.
  - Több generációs családok felbomlása.
- **A stratégiának kell kezelnie a köztes (törzs) problémákat:**
  - A diákönkormányzat hatékonysága intézményenként jelentősen eltérő minőségű; nincs idő a diákönkormányzati munkára, sok az egyéb program.
  - A szolgáltató intézmények, iskolák közti együttműködés és/vagy konkurencia; Program kavalkád koncepció nélkül egymást kioltó, programok, kezdeményezések; Rossz az információ áramlás is (a lehetséges programokról).
  - A vidékről bejáró gyermekek túlterheltsége, a bejáró középiskolásoknak nem vonzóak a programok; A programok koordinálása a kollégiumokban.
  - Nem jut hely, tér azoknak a szervezeteknek, akik az iskolában tennének a gyerekekért.

- Kevés a figyelem, a szakellátásban élő gyermekek felé.
- **A cselekvési terv szintjén kezelendő (lomb) problémák:**
  - Függőségek (Az iskolai dohányzás visszaszorítása, mobil eszközöktől való függőség lazítása, designer drogok használata stb.)
  - A fiatalok rossz (fizikai) állóképessége, az ifjúság mozgásszegény életmódja
- **Horizontális célok szintjén érdemes figyelembe venni:**
  - Motiváció jó példa hiánya; A fiatalok aktivitásának hiánya, motiváció hiány.
  - Az osztályközösségeken belüli kommunikáció nem mindenhol kielégítő.
  - A közösségi aktivitás hiánya; Közösségiség (hiánya) amely értéket közvetít; Magányosan szórakozók világa.
  - Egyén számára közösség teremtése, még több helyi közösségi tér kellene több szakemberrel.
  - Elhelyezkedési nehézségek; Külföldi munkavállalás; Munkaerő hiány; Elvándorlás.
  - Pezsgő egyetemi város hiánya.
  - A város értékeinek megismertetési nehézségei, A múzeumok anyagi okok miatt nem könnyen elérhetőek minden tanuló számára; Múzeumpedagógia erősítése.
  - A városban élő nemzetiségi fiatalok identitás vesztese.
  - A fiatalok elképzeléseinek, véleményüknek nincs/kevés a megjelenése.

II.4. Jövőkép

Az ifjúság Szombathely és vonzaskörzetében optimálisan jól él. A társadalmi-, épített- és természeti környezet tudatos alakításában az ifjúság partnerként részt vesz. Az értékmegőrzés, értékteremtés, értékátadás párhuzamosan megvalósuló rendszere támogatja a generációk közötti kapcsolatot és a közösségi kohéziót. A szolgáltatások és szolgáltatók, folyamatosan fejlődő szakmai színvonalon, a célcsoport számára elérhető módon működnek, aktívan hozzájárulva az esélyek növeléséhez, a végzettség nélküli iskolaelhagyás radikális csökkentéséhez.

- A fiatalok társadalmi környezetének megerősítése által alakuljanak ifjúsági közösségek, erősödjenek meg a fiatalok civil szerveződései, jöjjenek létre és kerüljenek fejlesztésre a fiatalok igényeire épülő és azt kiszolgáló ifjúsági szolgáltatások.
- A fiatalokat szolgáló és támogató szakmai közösség fejlesztése által jöjjön létre a közösségi alapú, innovatív, kompetenciákra építő ifjúsági szakma.

- Az egyéni képességek, tehetségek kibontakoztatása érdekében jöjjön létre egy komplex ösztönző rendszer, amely életkorokon átívelően képes motiválni a fiatalokat a sikeres életpálya-megvalósításban és képessé teszi őket a változásokra való reagálásra.
- A fiatalok kiszolgáltatottságának csökkentése érdekében egy hatékony prevenció rendszer mérsékelje a veszélyeztetettségnek való kitettségüket és növelje védettségüket.
- Pozitív minták és példák bemutatásával erősödjön meg a fiatalok mentális egészsége, amely által az egészségtudatosság társadalmi szinten is érzékelhetően megnő.
- A természeti erőforrások és értékek megőrzése, az azokkal való felelős, fenntartható gazdálkodás, a mezőgazdaság és a vidék fejlesztése, az épített és a természeti környezet védelme, a természeti értékek megőrzése alapvető célkitűzés.

II.5. A jövőképen alapuló célok

Az könnyen belátható, hogy csak az aktív társadalmi szerepet vállaló ifjúság képes a társadalmi, folyamatosan változó kihívásokkal való eredményes megküzdésre. Ennek előfeltétele, hogy az ifjúságot – mint önálló döntésképes egyének összességét - a folyamatos, innovatív, korszerű tudással rendelkező erőforrásnak is tekintsük.

II.5.1. Átfogó cél

A társadalom megtartó képességének megerősítése által előmozdítsa a fiatalok helyben történő boldogulását, teret engedjen a megszerzett tudás és tapasztalat eredményes és hatékony alkalmazásának, illetve megteremtse a társadalmi együttműködés kereteiben az egyéni kibontakozás lehetőségét.

II.5.2. Horizontális célok

A horizontális célok a fókuszcsoportok összesített szellemi terméke, mely az elvek súlyozásán alapult és ez került szinkronizálásra az ifjúságot érintő más stratégiai dokumentumokkal. A horizontális célok érvényesülését a célhierarchia minden szintjén vizsgálni érdemes, ezek megvalósulása, illetve az ezekkel kapcsolatos koherencia, a legmagasabb rangú minőségfejlesztési kritérium. A különböző szintű program elemek, programok és komplex programok esetében a koherencia vizsgálatnak, a komplexitási fok emelkedésével a teljes körű horizontális célmegfelelést kell elérnie.

- A magyarországi és a külföldi magyar fiatalok közötti kapcsolat fejlesztése, kulturális hagyományaink átörökítése a jövő nemzedékekre.
- Fiatalok helyben történő boldogulásának elősegítése.
- Ifjúsági csoportok és fiatalok kirekesztettségének és kisodródásának megakadályozása.
- A külföldön munkát vállaló fiatalok visszaintegrálódásának segítése.

- Környezetvédelem, fenntartható fejlődés.
- Család támogatása.

A horizontális céloknak való magasabb fokú megfelelés szolgáltathat szakmai alapot akár a forrás oldali támogatásnak, akár a modell értékű jó gyakorlatként történő terjesztésnek. Olyan beavatkozás, ami legalább részlegesen, áttételesen egy horizontális célt sem szolgál, nagy valószínűséggel az ifjúság érdekei szempontjából indifferens.

II.5.3. Pillérek, beavatkozási területek

Az Ifjúsági Konceptió három pillérét azonosítottuk. Az ezekhez rendelt beavatkozási területekről szintén el kell mondani, hogy az Önkormányzat kompetenciáján részben vagy egészében kívül esnek.

Pillér megnevezése	Beavatkozási terület
Fiatalok társadalmi környezetének megerősítése - Közösségek, civil szervezetek, fiatalokkal foglalkozó szakemberek munkájának megerősítése	helyi közösségek megerősítése, fejlesztése
	fiatalokkal foglalkozó szolgáltatások és szolgáltató szakemberek fejlesztése
Fiatalok életútjának támogatása	család tervezés, alapítás támogatása
	oktatás, nevelés, felzárkóztatás, tehetséggondozás fejlesztése
	hivatás választás, pályaorientáció, foglalkoztatás támogatása
	otthonteremtés, lakhatás segítése
	a fiatalok mindennapi életvitelének támogatása
A fiatalok sebezhetőségének/kiszolgáltatottságának csökkentése, védelmük növelése	szenvedélybetegségek, függőségek prevenciója, ellátása
	egészségfejlesztés feltételrendszerének optimalizálása
	digitális veszélyekkel szembeni védelem
	fiatalok szélsőséges ideológiák iránt fogékonyságának megelőzése

II.5.4. Az ifjúsági koncepció céljai

II.5.4.1. Az Önkormányzat részéről teljes érintettség, irányító szerepvállalás

- **Beavatkozási terület: Helyi közösségek megerősítése, fejlesztése**
  - **Átfogó cél:**

A helyi ifjúsági közösségek és az ifjúsági civil szervezetek fejlesztése, megyei és helyi döntéshozatalban való részvételük erősítése, ösztönzés a részvételre az őket érintő ügyekben, a részvételhez szükséges kompetenciák fejlesztése.

- **Köztes célok:**
  - Támogatni szükséges a fiatalok formális közösségeik működését, javítani szükséges az infrastrukturális körülményeiket.
  - Helyi szinten meg kell erősíteni a fiatalok érdekképviselőit ellátó intézményeket
- **Beavatkozási terület: A fiatalokkal foglalkozó szolgáltatások és szolgáltató szakemberek fejlesztése**
  - **Átfogó cél:**

Az ifjúságügy, fiatalokkal foglalkozó szervezetek szolgáltatói munkájának minőségfejlesztése, intézményi keretek és feltételrendszerek biztosítása
  - **Köztes célok:**

Fejleszteni és működésében támogatni kell azt az intézményi és szolgáltató rendszert, amely koordinálja az ifjúsági közösségi tevékenységeket és önkéntes projekteket. Biztosítani kell, hogy az ifjúsági szolgáltatások működtetése és átadása szabályozott rendszerben történjen, amely kiterjed a feladatellátásban részt vevők kompetenciahatárait, a szolgáltató szervezeteknek való feladatátadás feltételeire és mechanizmusaira, valamint a feladatátadáshoz rendelt forrásátadás szabályozására.
- **Beavatkozási terület: Család tervezés, alapítás támogatása**
  - **Átfogó cél:**

A családalapításhoz szükséges társadalmi, gazdasági és tudati feltételek erősítése a fiatal korosztály körében, a családi környezet kialakulásának és biztonságának elősegítése, a gyermekvállaláshoz szükséges ismeret és attitűd életkorhoz igazodó alakítása, különös tekintettel az állami gondoskodásban élőkre.
  - **Köztes cél:**

Felül kell vizsgálni a szociális alapszolgáltatásokat az ifjúság és a fiatal szülők speciális szükségletei szempontjából.
- **Beavatkozási terület: A fiatalok mindennapi életvitelének támogatása**
  - **Átfogó cél:**

A fiatalok egészség- és környezettudatos életmódjának támogatása, valamint a kultúrához való hozzáférésük megerősítése, és az ifjúsági kedvezmények rendszerének ésszerűsítése.
  - **Köztes célok:**

A fiatalok mindennapi életének szerves részévé kell tenni a kultúrafogyasztást.

Ki kell dolgozni a fiatalokat érintő kedvezmények rendszerét.

- **Beavatkozási terület: Fiatalok szélsőséges ideológiák iránt fogékonyságának megelőzése.**

- **Átfogó cél:**

A fiatalok szélsőséges ideológiák iránt fogékonyságának, valamint bűnelkövetővé és áldozattá válásuk megelőzése, a család, a generációk közötti együttműködések és az ifjúsági közösségek megerősítése, a karitatív tevékenységek ösztönzése és az esélyteremtés elősegítése.

- **Köztes cél:**

Erősíteni kell a közösségek megtartó erejét (család, ifjúsági közösségek), a fiatalok bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzése érdekében.

II.5.4.2. Az Önkormányzat részéről részleges érintettség, elemeit támogató szerepvállalás

- **Beavatkozási terület: Helyi közösségek megerősítése, fejlesztése**

- **Átfogó cél:**

A helyi ifjúsági közösségek és az ifjúsági civil szervezetek fejlesztése, megyei és helyi döntéshozatalban való részvételük erősítése, ösztönzés a részvételre az őket érintő ügyekben, a részvételhez szükséges kompetenciák fejlesztése.

- **Köztes célok:**

Támogatni szükséges a fiatalok informális közösségeinek létrejöttét. Támogatni kell a korosztály igényeinek megfelelő közösségi helyszínek, többfunkciós terek kialakítását és fejlesztését.

Támogatni kell a fiatalok aktív, öngondoskodásra képes, tudatos állampolgárrá válását.

Elő kell segíteni a fiatalok ismereteinek bővülését, kompetenciafejlődését.

Biztosítani kell a részvétel színtereit és a demokráciatanulás fórumait a fiatalok számára, az oktatási rendszerben a diákönkormányzat és a hallgatói önkormányzat segítségével, települési szinten az ifjúsági érdek-képviselői formák ösztönzésével, térségi szinten pedig járási, megyei vagy regionális fórumok támogatásával.

A jogtudatosság növekedése érdekében elő kell segíteni az emberi jogok érvényesítését, illetve az ifjúsági korosztályok jogainak érvényesülését speciális állami eszközök és eljárások garantálásával.

- **Beavatkozási terület: A fiatalokkal foglalkozó szolgáltatások és szolgáltató szakemberek fejlesztése**

- **Átfogó cél:**
Az ifjúságügy, fiatalokkal foglalkozó szervezetek szolgáltatói munkájának minőségfejlesztése, intézményi keretek és feltételrendszerek biztosítása
- **Köztes célok:**
Támogatni kell a célcsoporttal foglalkozó szakemberek szemléletmód váltását, szakmai megújulását.
Fejleszteni kell az ifjúságügyben alkalmazható ösztönző rendszereket.
- **Beavatkozási terület: Család tervezés, alapítás támogatása**
  - **Átfogó cél:**
A családalapításhoz szükséges társadalmi, gazdasági és tudati feltételek erősítése a fiatal korosztály körében, a családi környezet kialakulásának és biztonságának elősegítése, a gyermekvállaláshoz szükséges ismeret és attitűd életkorhoz igazodó alakítása, különös tekintettel az állami gondoskodásban élőkre.
  - **Köztes célok:**
A családalapítás elősegítése érdekében ösztönözni kell a családbarát munkaerőpiaci környezet bővülését.
Fejleszteni kell a fiatalok házasságkötési, családalapítási szándékát erősítő attitűdöket, kompetenciákat.
- **Beavatkozási terület: Hivatás választás, pálya-orientáció, foglalkoztatás támogatása**
  - **Átfogó cél:**
A fiatalok foglalkoztatásának, tudatos életpálya-tervezésének, munkatapasztalat szerzésének és munkavállalásának elősegítése, az önkéntesség, az önfoglalkoztatás és a társadalmi mobilitás ösztönzése.
  - **Köztes célok:**
A fiatalok életpálya-tervezésének fejlesztése érdekében erősíteni kell a pályorientációs szolgáltatások rendszerét.
A sikeres munkaerő-piaci belépés érdekében a foglalkoztatást ösztönző rendszerek bővítése.
- **Beavatkozási terület: A fiatalok mindennapi életvitelének támogatása**
  - **Átfogó cél:**

A fiatalok egészség- és környezettudatos életmódjának támogatása, valamint a kultúrához való hozzáférésük megerősítése, és az ifjúsági kedvezmények rendszerének ésszerűsítése.

- **Köztes cél:**

Fejleszteni kell a környezettudatos életmód mindennapi megélését.

- **Beavatkozási terület: Szenvedélybetegségek, függőségek prevenciója, ellátása**

- **Átfogó cél:**

A lelki egészség támogatása, a szenvedélybetegségek prevenciója az óvodától, egymásra épülő, a korosztálynak megfelelő tartalommal; az egészséges életmód, követhető mintáinak közvetítése, az ifjúsági korosztály addiktológiai ellátásának minőségfejlesztése.

- **Köztes célok:**

Komplex, összehangolt intervenciókat szükséges kidolgozni a drog, alkoholfogyasztás és a dohányzás visszaszorítása érdekében.

A fiatalok biztonságos szórakozásának előmozdítása érdekében támogatni kell az ehhez szükséges feltételek megteremtését.

- **Beavatkozási terület: Egészségfejlesztés feltételrendszerének optimalizálása**

- **Átfogó cél:**

A fiatalok egészségtudatosságának növelése, valamint az egészség, mint érték megteremtése körükben. A fiatalok egészségműveltségének fejlesztése, a betegségmegelőzés, egészség nevelés jó gyakorlatainak integrálása a teljeskörű iskolai egészségfejlesztés megvalósítása.

- **Köztes célok:**

Növelni kell az egészségtudatosság szintjét az egészségnevelés/fejlesztés eszközrendszerével, a tömegkommunikáció segítségével.

Az egészséges életmód megalapozása érdekében meg kell teremteni a mindennapos iskolán belüli és szabadidős testmozgás fizikai aktivitás lehetőségét.

Párkapcsolati kultúra fejlesztése, családi életre, tartós és felelős párkapcsolatra való felkészítés és ennek keretében szexuális felvilágosító programok megfelelő életkorban történő elindítása.

Betegségek megelőzése és a szűrővizsgálatokhoz kapcsolódó szemléletformálás, népszerűsítése.

Lelki egészség megerősítése és megőrzése.

- **Beavatkozási terület: Digitális veszélyekkel szembeni védelem**
  - **Átfogó cél:**

A fiatalok digitális veszélyekkel szembeni védelme, a fiatalokra irányuló médiatartalmakkal, valamint az informatikai támadásokkal szembeni hatékony védekezés támogatása.
  - **Köztes célok:**

A fiatalok tudatosítása és médiaműveltségük fejlesztése.
A védelem és biztonság fejlesztése.
A szankcióalkalmazás és a segítségnyújtás támogatása.

- **Beavatkozási terület: Fiatalok szélsőséges ideológiák iránt fogékonyságának megelőzése**
  - **Átfogó cél:**

A fiatalok szélsőséges ideológiák iránt fogékonyságának, valamint bűnelkövetővé és áldozattá válásuk megelőzése, a család, a generációk közötti együttműködések és az ifjúsági közösségek megerősítése, a karitatív tevékenységek ösztönzése és az esélyteremtés elősegítése.
  - **Köztes cél:**

Enyhíteni kell a fiatalkori kirekesztést, szegregációt és mélyszegénységet, csökkenteni kell az életesélyeket romboló devianciák előfordulását.

III. Mellékletek

III.1. Célok önkormányzati kompetencia vizsgálata

A rögzített három pillérhez, 11 beavatkozási területet társítható. Ezen területekhez egy-egy átfogó célt és átfogó célonként több köztes célt lehet rendelni az ifjúság élethelyzetének javítása szempontjából. Nyilvánvaló, hogy ezen átfogó és köztes célok, az Önkormányzat kompetenciája szempontjából minőségi súlyozást igényelnek. A háromféle kompetencia minőséget színindinamikával is jelöltük. Zöld – a megvalósítás karmester az Önkormányzat. Sárga – részleges érintettség, elemeit támogató szerepvállalás az Önkormányzat részéről. Piros – a céllal ugyan egyetértve, de a kompetencia határokon belül maradv a támogatás esetleges, egyes részterületeket érintő lehet az Önkormányzati szerepvállalás.

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
1.1. helyi közösségek megerősítése, fejlesztése	1.1. A helyi ifjúsági közösségek és az ifjúsági civil szervezetek fejlesztése, megyei és helyi döntéshozatalban való részvételük erősítése, ösztönzés a részvételre az őket érintő ügyekben, a részvételhez szükséges kompetenciák fejlesztése.	1.1.1. Támogatni szükséges a fiatalok formális közösségeik működését, javítani szükséges az infrastrukturális körülményeiket.			
		1.1.2. Támogatni szükséges a fiatalok informális közösségeinek létrejöttét. Támogatni kell a korosztály igényeinek megfelelő közösségi helyszínek, többfunkciós terek kialakítását és fejlesztését.			
		1.1.3. Helyi, megyei szinten meg kell erősíteni a fiatalok érdekképviselőit ellátó intézményeket.			
		1.1.4. Támogatni kell a fiatalok aktív, öngondoskodásra képes, tudatos állampolgárrá válását.			
		1.1.5. Elő kell segíteni a fiatalok ismereteinek bővülését, kompetenciafejlődését.			
		1.1.6. Biztosítani kell a részvétel színtereit és a demokráciatanulási fórumait a fiatalok számára, az oktatási rendszerben a diákönkormányzat és a hallgatói önkormányzat segítségével, települési szinten az ifjúsági érdekképviselői formák ösztönzésével, térségi szinten pedig járási, megyei vagy regionális fórumok támogatásával.			
		1.1.7. A jogtudatosság növekedése érdekében elő kell segíteni az emberi jogok érvényesítését, illetve az ifjúsági korosztályok jogainak érvényesülését speciális állami eszközök és eljárások garantálásával.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
1.2. fiatalokkal foglalkozó szolgáltatások és szolgáltató szakemberek fejlesztése	1.2. Az ifjúságügy, fiatalokkal foglalkozó szervezetek szolgáltatói munkájának minőségfejlesztése, intézményi keretek és feltételrendszerek biztosítása	1.2.1. Fejleszteni és működésében támogatni kell azt az intézményi és szolgáltató rendszert, amely koordinálja az ifjúsági közösségi tevékenységeket és önkéntes projekteket.			
		1.2.2. Támogatni kell a célcsoporttal foglalkozó szakemberek szemléletmód váltását, szakmai megújulását.			
		1.2.3. Fejleszteni kell az ifjúságügyben alkalmazható ösztönző rendszereket.			
		1.2.4. Biztosítani kell, hogy az ifjúsági szolgáltatások működtetése és átadása szabályozott rendszerben történjen, amely kiterjed a feladatellátásban részt vevők kompetenciahatárait, a szolgáltató szervezeteknek való feladatátadás feltételeire és mechanizmusaira, valamint a feladatátadáshoz rendelt forrásátadás szabályozására.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
2.1. család tervezés, alapítás támogatása	2.1. A családalapításhoz szükséges társadalmi, gazdasági és tudati feltételek erősítése a fiatal korosztály körében, a családi környezet kialakulásának és biztonságának elősegítése, a gyermekvállaláshoz szükséges ismeret és attitűd életkorhoz igazodó alakítása, különös tekintettel az állami gondoskodásban élőkre.	2.1.1. A családalapítás elősegítése érdekében ösztönözni kell a családbarát munkaerőpiaci környezet bővülését.			
		2.1.2. Felül kell vizsgálni a szociális alapszolgáltatásokat az ifjúság és a fiatal szülők speciális szükségletei szempontjából.			
		2.1.3. Fejleszteni kell a fiatalok házasságkötési, családalapítási szándékát erősítő attitűdöket, kompetenciákat.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
2.2. oktatás, nevelés, felzárkózás, tehetséggondozás fejlesztése	2.2. Az egyéni képességek kibontakoztatásának elősegítése, az élethelyzetből adódó hátrányok optimális kompenzálása - az iskola nevelési funkcióinak bővítése, illetve az iskolai és iskolán kívüli tehetséggondozás feltételrendszerének fejlesztése.	2.2.1. Szükség van a tartalomfejlesztésre az iskola nevelési funkcióinak bővíthetősége és az iskolán kívüli nevelés megteremtésnek elősegítése érdekében			
		2.2.2. Az egyéni képesség-kibontakoztatás és a tehetséggondozás erősítése érdekében szükség van a kompetenciafejlesztő programok bevezetésére.			
		2.2.3. Biztosítani kell a tudástökéhez való egyenlő esélyű hozzáférést valamennyi fiatal számára.			
		2.2.4. Fejleszteni kell a tanítás szabályozási és fizikai környezetét.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
2.3. hivatás választás, pálya-orientáció, foglalkoztatás támogatása	2.3. A fiatalok foglalkoztatásának, tudatos életpálya-tervezésének, munkatapasztalat szerzésének és munkavállalásának elősegítése, az önkéntesség, az önfoglalkoztatás és a társadalmi mobilitás ösztönzése.	2.3.1. A fiatalok életpálya-tervezésének fejlesztése érdekében erősíteni kell a pályaorientációs szolgáltatások rendszerét.			
		2.3.2. A sikeres munkaerő-piaci belépés érdekében a foglalkoztatást ösztönző rendszerek bővítése.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
2.4. otthonteremtés, lakhatás segítése	2.4. A fiatalok otthonteremtésének és az alternatív lakhatási módok elterjesztésének ösztönzése, megerősítése, a kollégiumi hálózat minőségfejlesztése.	2.4.1. Olyan állami lakástámogatási rendszer működtetése szükséges, amely kiemelt prioritásként kezeli az önálló lakhatási körülményeket megteremteni szándékozó fiatalok érdekeit.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
2.5. a fiatalok mindennapi életvitelének támogatása	2.5. A fiatalok egészség- és környezettudatos életmódjának támogatása, valamint a kultúrához való hozzáférésük megerősítése, és az ifjúsági kedvezmények rendszerének ésszerűsítése.	2.5.1. Fejleszteni kell a környezettudatos életmód mindennapi megélését.			
		2.5.2. A fiatalok mindennapi életének szerves részévé kell tenni a kultúrafogyasztást.			
		2.5.3. Ki kell dolgozni a fiatalokat érintő kedvezmények rendszerét.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
3.1. szenvedélybetegségek, függőségek prevenciója, ellátása	3.1. A lelki egészség támogatása, a szenvedélybetegségek prevenciója az óvodától, egymásra épülő, a korosztálynak megfelelő tartalommal; az egészséges életmód, követhető mintáinak közvetítése, az ifjúsági korosztály addiktológiai ellátásának minőségfejlesztése.	3.1.1. Komplex, összehangolt intervenciókat szükséges kidolgozni a drog, alkoholfogyasztás és a dohányzás visszaszorítása érdekében.			
		3.1.2. A fiatalok biztonságos szórakozásának előmozdítása érdekében támogatni kell az ehhez szükséges feltételek megteremtését.			

			Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
3.2. egészségfejlesztés feltételekrendszerének optimalizálása	3.2. A fiatalok egészségtudatosságának növelése, valamint az egészség, mint érték megteremtése körükben. A fiatalok egészségműveltségének fejlesztése, a betegségmegelőzés, egészség nevelés jó gyakorlatainak integrálása a teljeskörű iskolai egészségfejlesztés megvalósítása.	3.2.1. Növelni kell az egészségtudatosság szintjét az egészségnevelés/fejlesztés eszközzelrendszerével, a tömegkommunikáció segítségével.			
		3.2.2. Az egészséges életmód megalapozása érdekében meg kell teremteni a mindennapos iskolán belüli és szabadidős testmozgás fizikai aktivitás lehetőségét.			
		3.2.3. Párkapcsolati kultúra fejlesztése, családi életre, tartós és felelős párkapcsolatra való felkészítés és ennek keretében szexuális felvilágosító programok megfelelő életkorban történő elindítása.			
		3.2.4. Betegségek megelőzése és a szűrővizsgálatokhoz kapcsolódó szemléletformálás, népszerűsítése.			
		3.2.5. Lelki egészség megerősítése és megőrzése.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
3.3. digitális veszélyekkel szembeni védelem	3.3. A fiatalok digitális veszélyekkel szembeni védelme, a fiatalokra irányuló médiatartalmakkal, valamint az informatikai támadásokkal szembeni hatékony védekezés támogatása.	3.3.1. A fiatalok tudatosítása és médiaműveltségük fejlesztése.			
		3.3.2. A védelem és biztonság fejlesztése.			
		3.3.3. A szankcióalkalmazás és a segítségnyújtás támogatása.			

Beavatkozási terület	Átfogó cél	Köztes cél	Önkormányzati kompetencia vizsgálat		
			kívül esik	részlegesen érintett, támogató	a megvalósítás karmestere
3.4. fiatalok szélsőséges ideológiák iránt fogékonyságának megelőzése	3.4. A fiatalok szélsőséges ideológiák iránt fogékonyságának, valamint bűnelkövetővé és áldozattá válásuk megelőzése, a család, a generációk közötti együttműködések és az ifjúsági közösségek megerősítése, a karitatív tevékenységek ösztönzése és az esélyteremtés elősegítése.	3.4.1. Erősíteni kell a közösségek megtartó erejét (család, ifjúsági közösségek), a fiatalok bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzése érdekében.			
		3.4.2. Enyhíteni kell a fiatalkori kirekesztést, szegregációt és mélyszegénységet, csökkenteni kell az életesélyeket romboló devianciák előfordulását.			

III.2. Szakmai tartalom a stratégiához

A koncepcióban a három pillérhez 11 beavatkozási terület lett rögzítve. A beavatkozási területekhez egy-egy átfogó cél, és átfogó célonként több köztes célt került kijelölésre. A köztes célok önkormányzati kompetencia vizsgálata egyértelműsítette, hogy a köztes célok szintjén milyen minőségű szerepvállalás lehetséges.

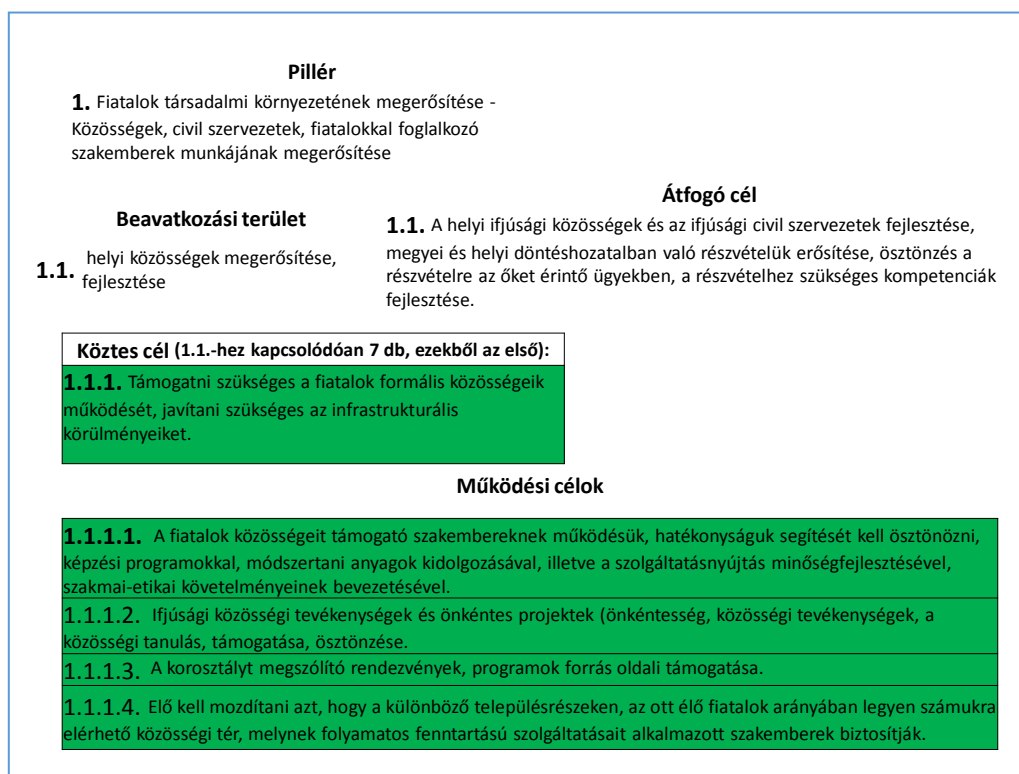
A köztes célok mindegyikéhez rendelhető akár több működési cél is. Alábbiakban ezen működési célok kerülnek meghatározásra, követve az önkormányzati kompetencia elemzés logikáját.

Az Önkormányzat kompetenciájába tartozó, karmesteri szerepet vállaló köztes célokhoz tételes, számozott működési célokat rendeltünk - zöld szín.

A részleges érintettségű köztes célokhoz tételes, számozott működési célokat rendeltünk - sárga szín.

Ez, a működési célok szintjéig bontott célrendszer jelentős szakmai tartalma a Szombathelyi Ifjúsági Stratégiának.

A működési célok számozása már négy tagú (első: pillér; második: beavatkozási terület = átfogó cél; harmadik: köztes cél; negyedik: működési cél).

Áttekintő ábra a számozás logikájának bemutatására

1.1.1. Támogatni szükséges a fiatalok formális közösségeinek működését, javítani szükséges az infrastrukturális körülményeiket.

1.1.2. Támogatni szükséges a fiatalok informális közösségeinek létrejöttét. Támogatni kell a korosztály igényeinek megfelelő közösségi helyszínek, többfunkciós terek kialakítását és fejlesztését.

1.1.3. Helyi, megyei szinten meg kell erősíteni a fiatalok érdekképviselőit ellátó intézményeket.

1.1.1.1. A fiatalok közösségeit támogató szakembereknek működésük, hatékonyságuk segítését kell ösztönözni, képzési programokkal, módszertani anyagok kidolgozásával, illetve a szolgáltatásnyújtás minőségfejlesztésével, szakmai-etikai követelményeinek bevezetésével.

1.1.1.2. Ifjúsági közösségi tevékenységek és önkéntes projektek (önkéntesség, közösségi tevékenységek, a közösségi tanulás, támogatása, ösztönzése.

1.1.1.3. A korosztályt megszólító rendezvények, programok forrás oldali támogatása.

1.1.1.4. Elő kell mozdítani azt, hogy a különböző településrészekben, az ott élő fiatalok arányában legyen számukra elérhető közösségi tér, melynek folyamatos fenntartású szolgáltatásait alkalmazott szakemberek biztosítják.

1.1.2.1. Ösztönözni kell az önszerveződő ifjúsági csoportok és hálózatok szerveződését, a településrészi sajátosságok és a többgenerációs terek létrehozása lehetőségének figyelembe vétele mellett, erősítve a generációk közötti kapcsolatot.

1.1.2.2. A diák-klubok, közösségi terek kialakítása során figyelmet kell fordítani a kialakításukkal kapcsolatos minimális elvárások biztosítására, beleértve a működtetési és szolgáltatási standardok betartását is, az internet-hozzáféréssel, kulturális és közösségteremtő programokkal a helyi igényekhez kell igazodni.

1.1.2.3. Törekedni kell a határon túli magyar fiatalokkal a kapcsolat felvételre és ösztönözni a csereprogramokat és együttműködések.

1.1.3.1. Támogatni, fejleszteni kell a "Diákpolgármester" funkciót és intézményi háttérét, formális kapcsolatainak rendszerét, bevonását és véleményezési jogának kiterjesztését a tervezési, megvalósítási és értékelési munkafázisokra egyaránt.

1.1.3.2. Fejleszteni és folyamatosan koordinálni szükséges az ifjúsági, egészségügyi, oktatási és szociális szolgáltatók működési szabályrendszerét, az érintett fiatalok aktív részvételét biztosító mechanizmusok beépítésével.

1.1.3.3. Elő kell segíteni a közösségek működtetéséhez szükséges információáramlást és tapasztalatcserét.

1.1.4. Támogatni kell a fiatalok aktív, öngondoskodásra képes, tudatos állampolgárrá válását.

1.1.5. Elő kell segíteni a fiatalok ismereteinek bővülését, kompetenciafejlődését.

1.1.6. Biztosítani kell a részvétel színtereit és a demokráciatanulási fórumait a fiatalok számára, az oktatási rendszerben a diákönkormányzat és a hallgatói önkormányzat segítségével, települési szinten az ifjúsági érdekképviseleti formák ösztönzésével, térségi szinten pedig járási, megyei vagy regionális fórumok támogatásával.

1.1.7. A jogtudatosság növekedése érdekében elő kell segíteni az emberi jogok érvényesítését, illetve az ifjúsági korosztályok jogainak érvényesülését speciális állami eszközök és eljárások garantálásával.

1.2.1. Fejlesztési és működésében támogatni kell azt az intézményi és szolgáltató rendszert, amely koordinálja az ifjúsági közösségi tevékenységeket és önkéntes projekteket.

1.1.4.1. Az önkéntesek felkészítése és kortárssegítők képzése által támogatni szükséges a fiatalok önértékelésének, önérvényesítésének fejlesztését a tanulói közösségépítés és közösségfejlesztés figyelembevételével.

1.1.4.2. Támogatni kell az iskolán belüli és kívüli közösségi tevékenységek megvalósulását.

1.1.4.3. Ösztönözni kell a választójog gyakorlására felkészítő programok létrejöttét.

1.1.5.1. Tartalomfejlesztés szükséges a kortárs közösségi kapcsolatok bővítését szolgáló keretek megteremtésére céljából.

1.1.5.2. Továbbra is támogatni kell a város ifjúságának nemzetközi kapcsolatrendszerét, ezáltal elősegítve a nyelvtanulást és a kulturális tapasztalatcserét.

1.1.6.1. Továbbra is támogatni kell az olyan rendszereket, amelyek révén biztosítható a demokrácianevelés, a fiatalok érdekképviseletével foglalkozó szervezetek és az ehhez kapcsolódó fórumok működése és szakmai fejlődése, valamint a települési gyermek- és/vagy ifjúsági önkormányzatok működése.

1.1.6.2. Lehetőséget kell biztosítani a helyi, járási, megyei, országos ifjúsági érdekegyeztető fórumok folyamatos működésére.

1.1.7.1. Emberi jogokkal, valamint gyermek- és ifjúsági jogokkal kapcsolatos társadalmi érzékenyítést szolgáló döntések támogatása.

1.1.7.2. Ifjúsági szakemberek (tovább)képzésében elvárásként megjeleníteni a gyermek- és ifjúsági jogok ismeretét, azok érvényesítéséről, gyakorlásáról, sérelmeinek kiküszöböléséről szóló jó gyakorlatok megosztását.

1.1.7.3. Fiataloknak szóló jogi és állampolgári ismeretanyagok és oktatóprogramok folyamatos fejlesztése.

1.2.1.1. Szükséges az ifjúsági információs szolgáltatások fejlesztése (tanácsadás, közösségi terek, felkereső munka), valamint a minőségbiztosítási rendszer kialakítása.

1.2.2. Támogatni kell a célcsoporttal foglalkozó szakemberek szemléletmód váltását, szakmai megújulását.

1.2.3. Fejleszteni kell az ifjúságügyben alkalmazható ösztönző rendszereket.

1.2.4. Biztosítani kell, hogy az ifjúsági szolgáltatások működtetése és átadása szabályozott rendszerben történjen, amely kiterjed a feladatellátásban részt vevők kompetenciahatáira, a szolgáltató szervezeteknek való feladatátadás feltételeire és mechanizmusaira, valamint a feladatátadáshoz rendelt forrásátadás szabályozására.

1.2.2.1. Támogatni kell a fiatalokkal foglalkozó szakemberek és képzők továbbképzését, különös tekintettel a nem formális képzési programokra.

1.2.2.2. A fiatalokkal foglalkozó szakemberek rendszeres szupervíziójának támogatása.

1.2.2.3. Ösztönözni szükséges az ifjúságsegítők és az egyéb fiatalokkal foglalkozó szakemberek alkalmazását.

1.2.2.4. A szakmafejlesztést célozva a helyi ifjúsági civil szervezetek, és ifjúsági szakemberek együttműködésének, tapasztalatcseréjének és közös szakmai fellépésének támogatása.

1.2.2.5. A fiatalokkal foglalkozó szakemberek, önkéntesek, őket összefogó szervezetek és hálózatok rendszeres szakmai támogatása, illetve képzése, fejlesztése.

1.2.3.1. Az országos és helyi, nyomtatott és elektronikus média ösztönzése a fiatalokat érintő kezdeményezések bemutatására.

1.2.3.2. A magánszféra és az üzleti sféra fiatalokat támogató társadalmi felelősségvállalásának ösztönzése.

1.2.3.3. Az ifjúságsegítők, ifjúsági közösség-szervezők alkalmazásának ösztönzése.

1.2.3.4. Ösztönözni kell az ifjúsági munka társadalmi elismertségét támogató rendszerek létrejöttét.

1.2.4.1. Az ifjúsági közfeladatok meghatározása, valamint az ezek ellátásában történő civil részvétel és a társadalmi együttműködés eljárási és intézményi rendszerének meghatározása.

2.1.1. A családalapítás elősegítése érdekében ösztönözni kell a családbarát munkaerőpiaci környezet bővülését.

2.1.2. Felül kell vizsgálni a szociális alapszolgáltatásokat az ifjúság és a fiatal szülők speciális szükségletei szempontjából.

2.1.3. Fejleszteni kell a fiatalok házasságkötési, családalapítási szándékát erősítő attitűdöket, kompetenciákat.

2.2.2. Az egyéni képesség-kibontakoztatás és a tehetség gondozás erősítése érdekében szükség van a kompetenciafejlesztő programok bevezetésére.

2.1.1.1. Gyermeknevelés melletti munkavállalási és képzési lehetőségeket ösztönző intézkedések továbbfejlesztése, a részmunkaidős, illetve az atipikus foglalkoztatási formák elterjedésének elősegítése érdekében.

2.1.1.2. A gyermekek utáni juttatásokban részesülő, gyermekgondozás miatt otthon maradó szülők ösztönzése a munkaerő-piaci pozíciójuk megőrzése érdekében.

2.1.2.1. A családsegítő szociális szolgáltatások minőség- és módszertani fejlesztése, standardizáció, a kapacitások fejlesztése.

2.1.2.2. A társadalmi integráció sikerességének érdekében, a családsegítő szociális szakemberek érzékenyítése az ifjúságsegítési feladatokra, valamint a gyermekvédelmi ellátórendszer szolgáltatásainak elérhetőbbé tétele, a nyomkövetési kapacitások bővítése a veszélyeztetettek, és a gondoskodásból kikerülők körére is kiterjedően.

2.1.2.3. A gyermekek napközbeni ellátását biztosító férőhelyek számának és szolgáltatási kapacitásának növelése.

2.1.3.1. Fiatalok házasságkötésre, tartós párkapcsolat létesítésére való törekvésének erősítése.

2.1.3.2. A fiatal felnőttek szülői kompetenciáinak megalapozásához szükséges oktatási, nevelési, egészségfejlesztési, közösségfejlesztési programcsomagok kidolgozása és implementálása, a családi élet, családi szerepek, nemi egyenlőség, megfogant élet tisztelete témakörökben, a gyermekbántalmazás prevenciójaként.

2.2.2.1. A frissdiplomások sikeres munkaerő-piaci integrációjának elősegítése érdekében olyan ajánlásokat, jó gyakorlatokat kell kialakítani a piaci szereplőkkel közösen, amelyeket a felsőoktatási intézmények a lokális viszonyokhoz alkalmazva implementálhatnak, megkönnyítve ezáltal a pályakezdő fiatalok elhelyezkedését.

2.2.2.2. A fiatalok társas és érzelmi kompetenciájának erősítése, fejlesztése.

2.2.3. Biztosítani kell a tudástökéhez való egyenlő esélyű hozzáférést valamennyi fiatal számára.

2.3.1. A fiatalok életpálya-tervezésének fejlesztése érdekében erősíteni kell a pályaaorientációs szolgáltatások rendszerét.

2.3.2. A sikeres munkaerő-piaci belépés érdekében a foglalkoztatást ösztönző rendszerek bővítése.

2.4.1. Fejleszteni kell a környezettudatos életmód mindennapi megélését.

2.2.3.1. Ahhoz, hogy a társadalom legszélesebb rétegei számára elérhetővé váljon a felsőoktatáshoz való hozzáférés lehetősége – ezáltal erősödjön a társadalmi mobilitás - szükséges a megfelelő szociális és kiválósági alapú támogatások, ösztöndíjak, ingyenesen elérhető szolgáltatások és komplex tájékoztató programok biztosítása.

2.3.1.1. A városi vállalkozói kultúra megítélésének javítása, valamint a vállalkozói lét népszerűsítése érdekében ösztönözni szükséges a vállalkozásokat bemutató és előtérbe helyező programok támogatását a fiatalok körében.

2.3.1.2. Vonzóbbá kell tenni a közigazgatást a fiatalok számára, hogy minél több nagy szaktudású fiatal munkája révén javulhasson a közigazgatás társadalmi megítélése és hatékonysága.

2.3.1.3. Alapvető társadalmi szemléletformálásra van szükség a szakmunkához való hozzáállás javítása érdekében, ezáltal segítséget nyújtva a fiatalok munkaerő-piaci boldogulásához.

2.3.2.1. A hátrányos helyzetű lakó-, családi-, gazdasági környezetben élő fiatalok, mint potencióális munkavállalók, munkaerő-piaci integrációjának önkormányzati eszközökkel történő segítése.

2.3.2.2. A fiatalok inaktivitás csökkentése érdekében elő kell segíteni a korai munkatapasztalat szerzés lehetőségét, az ezt támogató önkormányzati intézkedések bővítésével, minőségfejlesztésével.

2.3.2.3. A fiatalok későbbi munkaerő-piaci integrációjának elősegítése érdekében, a közfoglalkoztatásba történő belépés lehetőségeinek bővítése.

2.4.1.1. Környezettudatosági szemléletformáló programok és kezdeményezések támogatása.

2.4.1.2. A környezetvédelmi információs rendszerek bővítése és széles körű hozzáférés biztosítása.

2.5.2. A fiatalok mindennapi életének szerves részévé kell tenni a kultúrafogyasztást.

2.5.3. Ki kell dolgozni a fiatalokat érintő kedvezmények rendszerét.

2.5.2.1. A helyben található nemzeti kulturális vagyon megismeréséhez való hozzáférhetőség biztosítása.

2.5.2.2. Fiatalok médiafogyasztásának formálása az önkormányzati médiumokon keresztül.

2.5.2.3. Helyi közművelődési intézmények együttműködésének (művelődési ház, könyvtár, múzeum, színház) erősítése a helyi iskolákkal, valamint az egyházi közösségekkel.

2.5.2.4. A középiskolát követően is biztosítva legyen a kulturális kezdeményezések elérése és kultúra- fogyasztás támogatása.

2.5.2.5. Ösztönözni kell azokat a programokat, amelyek az oktatásba bevonják a közgyűjteményeket.

2.5.2.6. A kulturális önszerveződő ifjúsági kezdeményezések támogatásának elősegítése.

2.5.2.7. A kultúrával (művészetekkel, tudománnyal), illetve a kultúrákövetéssel foglalkozó intézmények alkalmassá tétele és ösztönzése az ifjúsággal kapcsolatos speciális feladatok ellátására, megoldására.

2.5.2.8. Elő kell segíteni az ifjúságnak készülő kulturális alkotások műsorba állítását a helyi médiában.

2.5.2.9. A fiatal, ifjúsággal foglalkozó szakembereket (pl.: kortárssegítők, közösség fejlesztők, prevenciós tanácsadók stb.) megcélzó szervezetek és programjaik (találkozók, fesztiválok, nagyrendezvények, klubok stb.) támogatásának erősítése, annak érdekében, hogy kultúránk a fiatalok számára is érthető és érdekes módon legyen elérhető, ezáltal generációról generációra továbbadható.

2.5.3.1. Támogatni kell az ifjúsági és diákkezdmény rendszerek összehangolását, és azok megfelelő kommunikációját a fiatalok felé.

3.1.1. Komplex, összehangolt intervenciókat szükséges kidolgozni a drog, alkoholfogyasztás és a dohányzás visszaszorítása érdekében.

3.1.2. A fiatalok biztonságos szórakozásának előmozdítása érdekében támogatni kell az ehhez szükséges feltételek megteremtését.

3.2.1. Növelni kell az egészségtudatosság szintjét az egészségnevelés/fejlesztés eszközrendszerével, a tömegkommunikáció segítségével.

3.2.2. Az egészséges életmód megalapozása érdekében meg kell teremteni a mindennapos iskolán belüli és szabadidős testmozgás fizikai aktivitás lehetőségét.

3.1.1.1. Kortárs-segítő fiatalok bevonása a prevenció munkába.

3.1.1.2. A dohányzás visszaszorítása a megelőzésen és a leszokás támogatáson keresztül.

3.1.1.3. Támogatni kell az alkoholprobléma visszaszorítását szolgáló intézkedések megvalósulását.

3.1.1.4. A kábítószer fogyasztás visszaszorítása a fiatalok körében.

3.1.1.5. Az internetfüggőség és egyéb viselkedési addikciók visszaszorítása.

3.1.1.6. A szenvedélybetegségek és az azok kialakulását előidéző tényezők csökkentése, a szélsőséges és az új fogyasztási formák (pl. rohamivás, új típusú pszichoaktív szerek) elleni küzdelem elősegítése. Ennek kapcsán a fiatalokkal kapcsolatba kerülő segítő szakemberek, pedagógusok, egészségügyi dolgozók, továbbá a szülők információhoz jutásának, tájékoztatásának és képzésének elősegítése.

3.1.2.1. A fiatalok által látogatott szórakozóhelyek biztonságosabbá válásának ösztönzése, támogatása és népszerűsítése.

3.2.1.1. Az egészségtudatosság, az egészségműveltség növelése. Az egészség, mint érték elvének megerősítése, a lakosság egészségkultúrájának fejlesztése, az egészséget támogató környezet kialakítása.

3.2.1.2. Egészségtudatossággal, egészségneveléssel, környezettudatossággal foglalkozó civil szervezetek programjainak támogatása.

3.2.1.3. Közösségi akciók támogatása az egészséges életmód egyéni készségeinek fejlesztése érdekében.

3.2.1.4. Ösztönözni kell a szektorok közötti együttműködést a tanulók fizikai és mentális egészségének növelése érdekében.

3.2.1.5. A fiatalok egészségtudatosságának fejlesztése a kritikus gondolkozásmód, a tudatos és értő média- és internethasználat, valamint a tudatos életvitelre nevelés eszközein keresztül.

3.2.2.1. Ösztönözni kell a szabadidő aktív és egészséges eltöltését szolgáló testmozgás és sport kultúrájának és tárgyi feltételeinek javítását.

3.2.2.2. Támogatni kell a közösségben szerzett mozgásélményeket.

3.2.3. Párkapcsolati kultúra fejlesztése, családi életre, tartós és felelős párkapcsolatra való felkészítés és ennek keretében szexuális felvilágosító programok megfelelő életkorban történő elindítása.

3.2.4. Betegségek megelőzése és a szűrővizsgálatokhoz kapcsolódó szemléletformálás, népszerűsítése.

3.2.5. Lelki egészség megerősítése és megőrzése.

3.3.1. A fiatalok tudatosítása és médiaműveltségük fejlesztése.

3.3.2. A szankcióalkalmazás és a segítségnyújtás támogatása.

3.2.3.1. A korai gyerekvállalással veszélyeztetett fiatalok tudatos családtervezésre és felelős döntéshozásra való felkészítésének elősegítése.

3.2.4.1. Ösztönözni kell, hogy a fiatalok minél nagyobb arányban vegyenek részt egészségügyi illetve népegészségügyi szűrővizsgálatokon.

3.2.5.1. A mentális egészség fejlesztése, a mentális problémák hatékony megelőzése, illetve a függőségek és mentális zavarok korai felismerése, kiemelt tekintettel a hangulatzavarokra, illetve az öngyilkosság megelőzése.

3.3.1.1. A tudatos internethasználat életkortól független elsajátításának biztosítása, amelynek hatása nem kizárólag az érintetteken fejt ki pozitív hatását.

3.3.2.1. Az alternatív, resztoratív vitarendezési eljárások, önszabályozási mechanizmusok szerepének és súlyának növelése.

3.3.2.2. A fiatalok bevonása az egyes gyermek- és ifjúságvédelmi programok megvalósításába (például kortárs mentorképzés).

3.4.1. Erősíteni kell a közösségek megtartó erejét (család, ifjúsági közösségek), a fiatalok bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzése érdekében.

3.4.2. Enyhíteni kell a fiatalkori kirekesztést, szegregációt és mélyszegénységet, csökkenteni kell az élethesélyeket romboló devianciák előfordulását.

3.4.1.1. Lakóhelyi, városi közösségépítés, közösségfejlesztés.

3.4.1.2. A közösségi aktivitást segítő és fejlesztő szakmai hálózatok kialakításának, illetve fejlesztésének ösztönzése, jó példák összegyűjtése és disszeminációja.

3.4.1.3. Az ifjúsági korosztályok tagjai és közösségeik közötti kapcsolatok támogatása.

3.4.1.4. Erősíteni kell a helyi közösségek megtartó erejét és a fiatalok pozícióit ezekben a közösségekben.

3.4.1.5. Erősíteni kell a család, mind elsődleges és legfontosabb szocializációs közeg integrációs erejét pozitív szocializációs minták átadásával.

3.4.1.6. A fiatalok részvételének erősítése a róluk szóló döntésekben.

3.4.1.7. Kiemelten fontos, hogy a fiatalok minél hamarabb pozitívan megéljék a közösségekhez és nemzethez tartozás élményét.

3.4.1.8. A fiatalok felelősségteljes döntéseinek elősegítése érdekében az adott korcsoportnak és élethelyzetnek megfelelő hiteles információval való ellátás.

3.4.1.9. A társadalmi szolidaritás növelése a generációk közötti élmény és tudástranszfer segítségével.

3.4.1.10. Képessé kell tenni a gyermekkel, fiatalokkal foglalkozó szombathelyi szervezeteket arra, hogy kiemelt szempontként kezeljék a fiatalok közösségi integrációját.

3.4.2.1. Az áldozattá válás megelőzése.

3.4.2.2. A bűnmegelőzési tevékenység fejlesztése az ifjúsági munkában.

3.4.2.3. Esélyteremtés, a hátrányok kompenzálása a marginalizálódott, hátrányos helyzetű csoportok számára.

3.4.2.4. A nemek közötti társadalmi egyenlőség elősegítése.

3.4.2.5. A társadalmi szolidaritás, integráció növelése, a társadalmi érzékenység fejlesztése leszakadó, marginalizált társadalmi csoportokkal kapcsolatos elsődleges tapasztalatok szerzésének segítségével.

3.4.2.6. Ifjúsági munka módszereinek alkalmazása a társadalmi integrációval összefüggő területeken.

III.3. Szakmai tartalom a cselekvési tervhez

A stratégiában rögzített működési célokat valósítják meg a cselekvési terv akciói. A működési célokat szolgáló akciók tervezésénél, megvalósításánál és értékelésénél mindig szem előtt kell tartani:

- az elvek meglétét (Felelősség és kötelességtudat; Tanulás és munka értékének elfogadása; Részvétel; Társadalmi igazságosság),
- a horizontális célok megvalósulását,
- az akciók pontos tervezését.

III.3.1. A horizontális célok kifejtése

- **A magyarországi és a külföldi magyar fiatalok közötti kapcsolat fejlesztése, kulturális hagyományaink átörökítése a jövő nemzedékekre**

Törekedni kell arra, hogy a releváns intézkedések hatékonyan erősítsék a magyarországi és a külföldi fiatalok közötti kapcsolatokat kiépülését, megerősítését. Kiemelt cél, hogy a fiatalokban reális történelemszemléleten alapuló, toleráns, tudatos, lokális, nemzeti és európai identitás szilárdulhasson meg, és hogy a határon túliak számára segítséget nyújtsunk magyarságuk megéléséhez.

- **Fiatalok helyben történő boldogulásának elősegítése**

A konkrét tevékenységek meghatározásakor minden egyes esetben külön szempontként kell megvizsgálni a helyben maradás elősegítésének biztosítását. Törekedni kell arra, hogy az ifjúsági és civil szervezetek a politikummal és a gazdasági szereplőkkel közösen, megfelelő körülmények biztosításával segítsék a fiatalok itthon maradását és helyben történő boldogulását.

A jó gyakorlatok megosztása, egymás támogatása az ifjúsági és civil szervezetek között segíti az azonos területeken, vagy azonos problémával küzdő csoportok megoldásainak elterjedését, növelve a helyi közösség hozzáadott értékét, fiatalok helyben tartását, boldogulását. A szektorok és generációk közötti párbeszéd, a fiatal korosztályok bevonásával, meghatározó szereppel bír a fiatalok helyben történő boldogulásának elősegítésében.

A közösség összetartását nagyban elősegítik a különböző diák és hallgatói fórumok, működésük révén biztosítható, hogy a fenntartható közösségi tervezés útján, a jelen fiataljainak igényein és szükségletein alapuló cselekvési tervek alakuljanak ki; amelyek révén nagyobb eséllyel maradnak helyben a fiatalok. Az elégedettség növeléséhez

hozzájárul az is, hogy a fiatalok a közösségben jól érzik magukat és amennyiben valamivel elégedetlenek képesek az igényeiknek hangot adni.

A fiatal korban a helyi közösségért (ill. közösségben) végzett kreatív, önálló munka vagy önkéntes tevékenység segítheti az elköteleződést az adott település iránt, illetve segíthet a pozitív, cselekvőképes jövőkép kialakulásában. Épp ezért fontos a meglévők mellett helyi ifjúsági közösségek generálása, segítése, közösségi terek kialakítása.

- **Ifjúsági csoportok és fiatalok kirekesztettségének és kisodródásának megakadályozása**

A konkrét tevékenységek meghatározásakor minden egyes esetben külön szempontként kell megvizsgálni az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítását. Minden tevékenység, szolgáltatás, intézmény megtervezésekor tekintettel kell lenni a hátrányos helyzetben lévők speciális szükségleteire. A horizontális megközelítés mellett természetesen szükséges és elengedhetetlen specifikus célok meghatározása is. A Stratégia a Fiatalokért tervezése, végrehajtása és monitorozása során a nők és férfiak közötti egyenlőség szempontjainak beépítésére sort kell keríteni, különös tekintettel a fiúk/lányok, fiatal nők/férfiak eltérő igényeire.

A társadalmi szervezetek egyre több fiatal, illetve felnőtt önkéntest tudnának bevonni a tevékenységükbe nemcsak résztvevői, hanem szervezői szinten is. Egy közös célért végzett munka pedig jó közösségformáló erő, növeli az önkéntes fiatal önbecsülését és segít a közösségében megmaradni, megerősödni. A közös célért végzett közös munka jó közösségformáló erő, illetve segít a közösséghez tartozás megerősítésében, gátolja az fiatalok kirekesztettségének és kisodródásának kialakulását.

- **A külföldön munkát vállaló fiatalok visszaintegrálódásának segítése**

A konkrét tevékenységek meghatározásakor minden egyes esetben külön szempontként kell megvizsgálni a külföldön munkát vállaló fiatalok hazatelepülésének lehetőségeit. Törekedni kell arra, hogy a hazatérés feltételeihez kapcsolódó információk biztosítottak legyenek a külföldön élő és hazatérni vágyó magyar fiatalok számára.

- **Környezetvédelem, fenntartható fejlődés**

A konkrét tevékenységek meghatározásakor minden egyes esetben vizsgálni kell a fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesülését. A fenntartható fejlődés a társadalmi jólét folytonos növelését célozza a környezet eltartó-képességének megőrzése mellett oly módon, hogy a jelen generációk szükségletének kielégítése ne veszélyeztesse a jövő

generációk szükségleteinek kielégítését. Hangsúlyt kell fektetni az olyan intézkedések megvalósítására, amelyek a természeti erőforrások és értékek megőrzésére, az azokkal való felelős, fenntartható gazdálkodás, a mezőgazdaság és a vidék fejlesztésére, az épített és a természeti környezet védelmére és a természeti értékek megőrzésére irányulnak. Ebben a folyamatban a gazdaság az eszköz, míg a környezet a feltétel a társadalmi cél megvalósítása során.

Kiemelten kell kezelni a helyi természeti erőforrások és értékek együttes megőrzését. Ehhez kapcsolódóan elmélyíti a felelősségvállalás tartalmi lényegét.

A dohányzásnak komoly környezetkárosító hatása is van. A dohányfogyasztás csökkentésével és a leszokás támogatásával a dohányfüstre visszavezethető levegőszennyezettség csökken. Csökken továbbá a passzív dohányzásnak való kitettség: a dohányzók számának csökkenése a passzív dohányzásra is pozitív hatást gyakorol. Csökken az elszívott cigaretták száma, így a csikkek által okozott természeti károk is. Csökken a vizuális környezetszennyezés, amely többek között az eldobott cigarettás dobozokból ered.

- **Generációk közti kapcsolat, család**

Fontos szempontként kell megjeleníteni a fiatalok leendő saját családjainak támogatását is: az önkormányzati eszközökkel (tanácsadással, tréninggel, horizontális kapcsolódások teremtésével, stb) törekedni kell arra, hogy a megfelelő anyagi és gazdasági háttér, valamint az otthonteremtési lehetőségek nehézségeinek elhárításával maguk is képessé váljanak a harmonikus családi élet kialakítására és a megfelelő családi minták továbbadására gyermekeik felé.

A közösségi munka lehetőségeinek önkormányzati eszközökkel történő elősegítése (helyszín biztosítása, civil szervezetek támogatása stb.) a generációk közötti párbeszédet tovább erősítheti, ez elősegítheti a fiatal korosztályok helyi identitástudatának elmélyítését, így végső soron a helyben maradásukat.

A mediatizált világban egyre inkább a média által közvetített kifejezési formák és minták alapján próbáljuk értelmezni saját magunkat szűkebb és tágabb környezetünket, ami növeli a távolságot és csökkenti az átjárhatóságot az egyes generációk tapasztalata, értékvilága, informáltsága között.

Ennek ellensúlyozására a kisközösségek, civil és ifjúsági szervezetek bevonása a fiatalok szociális érzékenységének fejlesztésére, a helyes értékrend kialakítása kulcsfontosság, mert ezen életkorban sajátítják el/alakítják ki saját norma- és értékrendjüket, így az ebben az életszakaszban végzett nevelés elősegíti a család fontosságának tudatosulását a

fiatalokban. Összességében azok a fiatalok, akik tudatos, aktív állampolgárokként tudnak viselkedni sikeresebbek lehetnek a családalapításban, otthonteremtésben.

Egy működési célhoz akár több akció is rendelhető. Lehetséges, hogy egy akció több működési célt is szolgál, de többnyire ugyan azt a köztes célt. Az akciók tervezésénél elengedhetetlen, hogy konkrét felelős, naptári időtartam (határidő), a rendelkezésre álló források (humán, eszköz, infrastruktúra, költség, stb.) feltüntetésre kerüljenek, az egyértelműen meghatározott indikátor (minőség, mennyiség, elvárt célérték) mellett.

III.3.2. Önkormányzati kompetenciába tartozó működési célok és meglévő gyakorlatok, akciók koherencia vizsgálata

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akció tervezése szükséges	ezt támogató, további akció(k) tervezése szükséges	ezt megvalósító akciók folynak, fenntartásuk szükséges
1.1.1. Támogatni szükséges a fiatalok formális közösségeinek működését, javítani szükséges az infrastrukturális körülményeiket.	1.1.1.1. A fiatalok közösségeit támogató szakembereknek működésük, hatékonyságuk segítését kell ösztönözni, képzési programokkal, módszertani anyagok kidolgozásával, illetve a szolgáltatásnyújtás minőségfejlesztésével, szakmai-etikai követelményeinek bevezetésével.		●	
	1.1.1.2. Ifjúsági közösségi tevékenységek és önkéntes projektek (önkéntesség, közösségi tevékenységek, a közösségi tanulás, támogatása, ösztönzése.		●	
	1.1.1.3. A korosztályt megszólító rendezvények, programok forrás oldali támogatása.		●	
	1.1.1.4. Elő kell mozdítani azt, hogy a különböző településrészekben, az ott élő fiatalok arányában legyen számukra elérhető közösségi tér, melynek folyamatos fenntartású szolgáltatásait alkalmazott szakemberek biztosítják.		●	
1.1.3. Helyi, megyei szinten meg kell erősíteni a fiatalok érdekképviseletét ellátó intézményeket.	1.1.3.1. Támogatni, fejleszteni kell a "Diákpolgármester" funkciót és intézményi háttérét, formális kapcsolatainak rendszerét, bevonását és véleményezési jogának kiterjesztését a tervezési, megvalósítási és értékelési munkafázisokra egyaránt.			●
	1.1.3.2. Fejleszteni és folyamatosan koordinálni szükséges az ifjúsági, egészségügyi, oktatási és szociális szolgáltatók működési szabályrendszerét, az érintett fiatalok aktív részvételét biztosító mechanizmusok beépítésével.		●	
	1.1.3.3. Elő kell segíteni a közösségek működtetéséhez szükséges információáramlást és tapasztalatcserét.			●

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akció tervezése szükséges	ezt támogató, további akció(k) tervezése szükséges	ezt megvalósító akciók folynak, fenntartásuk szükséges
<p>1.2.1. Fejlesztési és működésében támogatni kell azt az intézményi és szolgáltató rendszert, amely koordinálja az ifjúsági közösségi tevékenységeket és önkéntes projekteket.</p>	<p>1.2.1.1. Szükséges az ifjúsági információs szolgáltatások fejlesztése (tanácsadás, közösségi terek, felkereső munka), valamint minőségbiztosítási rendszer kialakítása.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● 	
<p>1.2.4. Biztosítani kell, hogy az ifjúsági szolgáltatások működése és átadása szabályozott rendszerben történjen, amely kiterjed a feladatellátásban részt vevők kompetenciatáira, a szolgáltató szervezeteknek való feladatátadás feltételeire és mechanizmusaira, valamint a feladatátadáshoz rendelt forrásátadás szabályozására.</p>	<p>1.2.4.1. Az ifjúsági közfeladatok meghatározása, valamint az ezek ellátásában történő civil részvétel és a társadalmi együttműködés eljárási és intézményi rendszerének meghatározása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● 		

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akció tervezése szükséges	ezt támogató, további akció(k) tervezése szükséges	ezt megvalósító akciók folynak, fenntartásuk szükséges
2.1.2. Fejül kell vizsgálni a szociális alapszolgáltatásokat az ifjúság és a fiatal szülők speciális szükségletei szempontjából.	2.1.2.1. A családsegítő szociális szolgáltatások minőség- és módszertani fejlesztése, standardizáció, a kapacitások fejlesztése.		●	
	2.1.2.2. A társadalmi integráció sikerességének érdekében, a családsegítő szociális szakemberek érzékenyítése az ifjúságsegítési feladatokra, valamint a gyermekvédelmi ellátórendszer szolgáltatásainak elérhetőbbé tétele, a nyomkövetési kapacitások bővítése a veszélyeztetettek, és a gondoskodásból kikerülők körére is kiterjedően.		●	
	2.1.2.3. A gyermekek napközbeni ellátását biztosító férőhelyek számának és szolgáltatási kapacitásának növelése.			●

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akció tervezése szükséges	ezt támogató, további akció(k) tervezése szükséges	ezt megvalósító akciók folynak, fenntartásuk szükséges
2.5.2. A fiatalok mindennapi életének szerves részévé kell tenni a kultúrafogyasztást.	2.5.2.1. A nemzeti kulturális vagyon megismeréséhez való hozzáférhetőség biztosítása.		●	
	2.5.2.2. Helyi közművelődési intézmények együttműködésének (művelődési ház, könyvtár, múzeum, színház) erősítése a helyi iskolákkal, valamint az egyházi közösségekkel.		●	
	2.5.2.3. A középiskolát követően is biztosítva legyen a kulturális kezdeményezések elérése és kultúra- fogyasztás támogatása.		●	
	2.5.2.4. Ösztönözni kell azokat a programokat, amelyek az oktatásba bevonják a közgyűjteményeket.		●	
	2.5.2.5. A kulturális önszerveződő ifjúsági kezdeményezések támogatásának elősegítése.	●		
	2.5.2.6. A közgyűjtemények digitalizálásával, tudástárak kialakításával és ezek hozzáférhetőségének biztosításával lehetőséget kell teremteni a nemzeti kulturális vagyon megismerésére. A virtuális szolgáltatások mellett ösztönözni kell az ifjúság hagyományos kultúrafogyasztását is, különös tekintettel a múzeumpedagógiai eszközökre		●	
	2.5.2.7. Ösztönözni kell a nemzeti, az európai és a globális kulturális értékek fiataloknak történő bemutatását célzó műsorok, médiatartalmak készítését, bemutatását.		●	
	2.5.2.8. A kultúrával (művészetekkel, tudománnyal), illetve a kultúráközvetítéssel foglalkozó intézmények alkalmassá tétele és ösztönzése az ifjúsággal kapcsolatos speciális feladatok ellátására, megoldására.		●	
	2.5.2.9. Elő kell segíteni az ifjúságnak készülő kulturális alkotások műsorba állítását a helyi médiában.		●	
	2.5.2.10. A fiatal közművelődési szakembereket megcélzó szervezetek és programjaik támogatásának erősítése, annak érdekében, hogy kultúránk a fiatalok számára és érthető és érdekes módon legyen elérhető, ezáltal generációról generációra továbbadható.		●	

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akció tervezése szükséges	ezt támogató, további akció(k) tervezése szükséges	ezt megvalósító akciók folynak, fenntartásuk szükséges
2.5.3. Ki kell dolgozni a fiatalokat érintő kedvezmények rendszerét.	2.5.3.1. Támogatni kell az ifjúsági és diákkezdmény rendszerek összehangolását, és azok megfelelő kommunikációját a fiatalok felé.	●		
	3.4.1. Erősíteni kell a közösségek megtartó erejét (család, ifjúsági közösségek), a fiatalok bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzése érdekében.	3.4.1.1. A közösségi aktivitást segítő és fejlesztő szakmai hálózatok kialakításának, illetve fejlesztésének ösztönzése, jó példák összegyűjtése és disszeminációja.		●
3.4.1.2. Az ifjúsági korosztályok tagjai és közösségeik közötti kapcsolatok támogatása.			●	
3.4.1.3. Erősíteni kell a helyi közösségek megtartóerejét és a fiatalok pozícióit ezekben a közösségekben.		●		
3.4.1.4. Erősíteni kell a család, mind elsődleges és legfontosabb szocializációs közeg integrációs erejét pozitív szocializációs minták átadásával.			●	
3.4.1.5. A fiatalok részvételének erősítése a róluk szóló döntésekben.			●	
3.4.1.6. Kiemelten fontos, hogy a fiatalok minél hamarabb pozitívan megélik a közösségekhez és nemzethez tartozás élményét.			●	
3.4.1.7. A fiatalok felelősségteljes döntéseinek elősegítése érdekében az adott korcsoportnak és élethelyzetnek megfelelő hiteles információval való ellátás.		●		
3.4.1.8. A társadalmi szolidaritás növelése a generációk közötti élmény és tudástranzfer segítségével.		●		
3.4.1.9. Képesé kell tenni már a gyermekkel foglalkozó pedagógusok, tanárokat arra, hogy kiemelt szempontként kezeljék a fiatalok közösségi integrációját.			●	

III.3.3. Önkormányzati kompetenciát részlegesen érintő működési célok és lehetséges akciók koherencia vizsgálata

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
1.1.2. Támogatni szükséges a fiatalok informális közösségeinek létrejöttét. Támogatni kell a korosztály igényeinek megfelelő közösségi helyszínek, többfunkciós terek kialakítását és fejlesztését.	1.1.2.1. Ösztönözni kell az önszerveződő ifjúsági csoportok és hálózatok szerveződését, a településrészi sajátosságok és a többgenerációs terek létrehozása lehetőségének figyelembe vétele mellett, erősítve a generációk közötti kapcsolatot.		●	
	1.1.2.2. Az ifjúsági/diák-klubok, közösségi terek kialakítása során figyelmet kell fordítani a kialakításukkal kapcsolatos minimális elvárások biztosítására, beleértve a működtetési és szolgáltatási standardok betartását is, az internet-hozzáféréssel, kulturális és közösségteremtő programokkal a helyi igényekhez kell igazodni.		●	
	1.1.2.3. Törekedni kell a határon túli magyar fiatalokkal a kapcsolat felvételre és ösztönözni a csereprogramokat és együttműködéseket. (A vajdahunyadi kapcsolat mintájára további kapcsolatépítés)		●	
1.1.4. Támogatni kell a fiatalok aktív, öngondoskodásra képes, tudatos állampolgárrá válását.	1.1.4.1. Az önkéntesek felkészítése és kortárssegítők képzése által támogatni szükséges a fiatalok önértékelésének, önérvényesítésének fejlesztését a tanulói közösségépítés és közösségfejlesztés figyelembevételével.		●	
	1.1.4.2. Támogatni kell az iskolán belüli és kívüli közösségi tevékenységek megvalósulását.		●	
	1.1.4.3. Ösztönözni kell a választójog gyakorlására felkészítő programok létrejöttét.		●	
1.1.5. Elő kell segíteni a fiatalok ismereteinek bővülését, kompetenciafejlesztését.	1.1.5.1. Erősíteni szükséges a fiatalok általános kommunikációs képességeit.		●	
	1.1.5.2. Tartalomfejlesztés szükséges a kortárs közösségi kapcsolatok bővítését szolgáló keretek megteremtésére céljából.	●		
	1.1.5.3. Továbbra is támogatni kell az ifjúság nemzetközi mobilitását, a nyelvtanulást, a munka- és kulturális tapasztalatszerzést céljából.		●	

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
<p>1.1.6. Biztosítani kell a részvétel szintereit és a demokráciatanulási fórumait a fiatalok számára, az oktatási rendszerben a diákönkormányzat és a hallgatói önkormányzat segítségével, települési szinten az ifjúsági érdekképviseleti formák ösztönzésével, térségi szinten pedig járási, megyei vagy regionális fórumok támogatásával.</p>	<p>1.1.6.1. Továbbra is támogatni kell az olyan rendszereket, amelyek révén biztosítható a demokrácianevelés, a fiatalok érdekképviseletével foglalkozó szervezetek és az ehhez kapcsolódó fórumok működése és szakmai fejlődése, valamint a települési gyermek- és/vagy ifjúsági önkormányzatok működése.</p>			<p>•</p>
<p>1.1.7. A jogtudatosság növekedése érdekében elő kell segíteni az emberi jogok érvényesítését, illetve az ifjúsági korosztályok jogainak érvényesülését speciális állami eszközök és eljárások garانتálásával.</p>	<p>1.1.7.1. Emberi jogokkal, valamint gyermek- és ifjúsági jogokkal kapcsolatos társadalmi érzékenyítést szolgáló döntések támogatása.</p>		<p>•</p>	
	<p>1.1.7.2. Ifjúsági szakemberek (tovább)képzésében elvárásként megjeleníteni a gyermek- és ifjúsági jogok ismeretét, azok érvényesítéséről, gyakorlásáról, sérelmeinek kiküszöböléséről szóló jó gyakorlatok megosztását.</p>		<p>•</p>	

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
1.2.2. Támogatni kell a célcsoporttal foglalkozó szakemberek szemléletmód váltását, szakmai megújulását.	1.2.2.1. Támogatni kell a fiatalokkal foglalkozó szakemberek és képzők továbbképzését, különös tekintettel a nem formális képzési programokra.		●	
	1.2.2.2. A fiatalokkal foglalkozó szakemberek rendszeres szupervíziójának támogatása.		●	
	1.2.2.3. Az interkulturális ismereteket és kompetenciákat fejlesztő nem formális képzési programcsomagok adaptációjának támogatása.		●	
	1.2.2.4. Ösztönözni szükséges az ifjúságsegítők és az egyéb fiatalokkal foglalkozó szakemberek alkalmazását a megfelelő jogszabályi környezet kialakítása által, elsősorban a helyi szinteken.		●	
	1.2.2.5. A szakmafejlesztést célozva a kormányzati szereplők, az ifjúsági civil szervezetek, és ifjúsági szakemberek együttműködésének, tapasztalatcseréjének és közös szakmai fellépésének támogatása.			●
	1.2.2.6. A fiatalokkal foglalkozó szakemberek, önkéntesek, őket összefogó szervezetek és hálózatok rendszeres szakmai támogatása, illetve képzése, fejlesztése.		●	
1.2.3. Fejleszteni kell az ifjúságügyben alkalmazható ösztönző rendszereket.	1.2.3.1. Az országos és helyi, nyomtatott és elektronikus média ösztönzése a fiatalokat érintő kezdeményezések bemutatására.		●	
	1.2.3.2. A magánszféra és az üzleti sféra fiatalokat támogató társadalmi felelősségvállalásának ösztönzése.		●	
	1.2.3.3. Az ifjúságsegítők, ifjúsági közösség-szervezők alkalmazásának ösztönzése.		●	
	1.2.3.4. Ösztönözni kell az ifjúsági munka társadalmi elismertségét támogató rendszerek létrejöttét.		●	

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
2.1.1. A családalapítás elősegítése érdekében ösztönözni kell a családbarát munka-erőpiaci környezet bővülését.	2.1.1.1. Gyermeknevelés melletti munkavállalási és képzési lehetőségeket ösztönző intézkedések továbbfejlesztése, a részmunkaidős, illetve az atipikus foglalkoztatási formák elterjedésének elősegítése érdekében.		●	
	2.1.1.2. A gyermekek utáni juttatásokban részesülő, gyermekgondozás miatt otthon maradó szülők ösztönzése a munkaerő-piaci pozíciójuk megőrzése érdekében.	●		
2.1.3. Fejleszteni kell a fiatalok házasságkötési, családalapítási szándékát erősítő attitűdöket, kompetenciákat.	2.1.3.1. Fiatalok házasságkötésre, tartós párkapcsolat létesítésére való törekvésének erősítése.	●		
	2.2.2.1. A fiatalok társas és érzelmi kompetenciájának erősítése, fejlesztése.	●		
2.2.2. Az egyéni képesség-kibontakoztatás és a tehetséggondozás erősítése érdekében szükség van a kompetenciafejlesztő programok bevezetésére.	2.2.2.2. A frissdiplomás sikeres munkaerő-piaci integrációjának elősegítése érdekében olyan ajánlásokat, jó gyakorlatokat kell kialakítani a piaci szereplőkkel közösen, amelyeket a felsőoktatási intézmények a lokális viszonyokhoz alkalmazva implementálhatnak, megkönnyítve ezáltal a pályakezdő fiatalok elhelyezkedését.			●

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
2.2.3. Biztosítani kell a tudástökéhez való egyenlő esélyű hozzáférést valamennyi fiatal számára.	2.2.3.1. Ahhoz, hogy a társadalom legszélesebb rétegei számára elérhetővé váljon a felsőoktatáshoz való hozzáférés lehetősége – ezáltal erősödjön a társadalmi mobilitás - szükséges a megfelelő szociális és kiválósági alapú támogatások, ösztöndíjak, ingyenesen elérhető szolgáltatások és komplex tájékoztató programok biztosítása.			●
2.3.1. A fiatalok életpálya-tervezésének fejlesztése érdekében erősíteni kell a pályorientációs szolgáltatások rendszerét.	2.3.1.1. A hazai vállalkozói kultúra megítélésének javítása, valamint a vállalkozói lét népszerűsítése érdekében ösztönözni szükséges a vállalkozásokat bemutató és előtérbe helyező programok támogatását a fiatalok körében.		●	
	2.3.1.2. Vonzóbbá kell tenni a közigazgatást a fiatalok számára, hogy minél több nagy szaktudású fiatal munkája révén javulhasson a közigazgatás társadalmi megítélése és hatékonysága.			●
	2.3.1.3. Alapvető társadalmi szemléletformálásra van szükség a szakmunkához való hozzáállás javítása érdekében, ezáltal segítséget nyújtva a fiatalok munkaerő-piaci boldogulásához.		●	

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
2.3.2. A sikeres munkaerő-piaci belépés érdekében a foglalkoztatást ösztönző rendszerek bővítése.	2.3.2.1. A fogyatékkal élő fiatalok esélyteremtésének elősegítése és családjuk támogatása, kiemelt figyelemmel a tankötelezettségi kor megszűnésével jelentkező kihívásokra.			●
	2.3.2.2. A fiatal vállalkozók támogatása (az információk átadása, a tudástranzfer és a jó gyakorlatok implementálása, megyei/országos programok révén).		●	
	2.3.2.3. A hátrányos helyzetű lakó-, családi-, gazdasági környezetben élő fiatalok, mint potencionális munkavállalók, munkaerő-piaci integrációjának növelése.		●	
	2.3.2.4. A fiatalkori inaktivitás csökkentése érdekében elő kell segíteni a korai munkatapasztalat szerzés lehetőségét, az ezt támogató helyi intézkedések bővítésével, minőségfejlesztésével.			●
	2.3.2.5. A fiatalok későbbi munkaerő-piaci integrációjának elősegítése érdekében, a közfoglalkoztatásba történő belépés lehetőségeinek bővítése.			●
	2.3.2.6. Ösztönözni szükséges az olyan programokat és akciókutatásokat, amelyek a <i>nem dolgozó és nem is tanuló fiatalok</i> (NEET) jobb elérését teszik lehetővé, a munkaerő-piaci integrációjuk támogatásának érdekében.			●
2.5.1. Fejleszteni kell a környezettudatos életmód mindennapi megélését.	2.5.1.1. Környezettudatossági szemléletformáló programok és kezdeményezések támogatása.		●	
	2.5.1.2. A környezetvédelmi információs rendszerek bővítése és széles körű hozzáférés biztosítása.			●

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
3.1.1. Komplex, összehangolt intervenciókat szükséges kidolgozni a drog, alkoholfogyasztás és a dohányzás visszaszorítása érdekében.	3.1.1.1. A családok alkalmassá tétele az alkohol- és a droproblémák kialakulásának megelőzésére, a dohányfüst-mentes életre.		●	
	3.1.1.2. Kortárs fiatalok bevonása a prevenció munkába.		●	
	3.1.1.3. A dohányzás visszaszorítása a megelőzésen és a leszokás támogatáson keresztül.		●	
	3.1.1.4. Támogatni kell az alkoholprobléma visszaszorítását szolgáló intézkedések megvalósulását.		●	
	3.1.1.5. A kábítószer fogyasztás visszaszorítása a fiatalok körében.		●	
	3.1.1.6. Az internetfüggőség és egyéb viselkedési addikciók visszaszorítása.		●	
	3.1.1.7. A szenvedélybetegségek és az azok kialakulását előidéző tényezők csökkentése, a szélsőséges és az új fogyasztási formák (pl. rohamivás, új típusú pszichoaktív szerek) elleni küzdelem elősegítése. Ennek kapcsán a fiatalokkal kapcsolatba kerülő segítő szakemberek, pedagógusok, egészségügyi dolgozók, továbbá a szülők információhoz jutásának, tájékoztatásának és képzésének elősegítése.		●	
3.1.2. A fiatalok biztonságos szórakozásának előmozdítása érdekében támogatni kell az ehhez szükséges feltételek megteremtését.	3.1.2.1. A fiatalok által látogatott szórakozóhelyek biztonságosabbá válásának ösztönzése, támogatása és népszerűsítése. A kampány jelleg rendszeressé tétele.		●	

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
3.2.1. Növelni kell az egészség tudatosság szintjét az egészségnevelés/fejlesztés eszköztárával, a tömegkommunikáció segítségével.	3.2.1.1. Az egészségtudatosság, az egészségműveltség növelése. Az egészség, mint érték elvének megerősítése, a lakosság egészségkultúrájának fejlesztése, az egészséget támogató környezet kialakítása.			●
	3.2.1.2. Egészségtudatossággal, egészségneveléssel, környezettudatossággal foglalkozó civil szervezetek programjainak támogatása.		●	
	3.2.1.3. Közösségi akciók támogatása az egészséges életmód egyéni készségeinek fejlesztése érdekében.		●	
	3.2.1.4. Ösztönözni kell a szektorok közötti együttműködést a tanulók fizikai és mentális egészségének növelése érdekében.		●	
	3.2.1.5. A fiatalok egészségtudatosságának fejlesztése a kritikus gondolkozásmód, a tudatos és értő média- és internethasználat, valamint a tudatos életvitelre nevelés eszközein keresztül.	●		
3.2.2. Az egészséges életmód megalapozása érdekében meg kell teremteni a mindennapos iskolán belüli és szabadidős testmozgás fizikai aktivitás lehetőségét.	3.2.2.1. Ösztönözni kell a szabadidő aktív és egészséges eltöltését szolgáló testmozgás és sport kultúrájának és tárgyi feltételeinek javítását.			●
	3.2.2.2. Támogatni kell a családi és egyéb közösségben szerzett mozgásélményeket.		●	
	3.2.2.3. Szükséges a tanulmányi időszak után a sportolás iránti motivációhiány okainak feltérképezése, majd az illeszkedő programok kidolgozása és implementálása.	●		
	3.2.2.4. A közoktatás után is fontos a fiatalok sportolási lehetőségeinek támogatása, majd később az egészséges életmód munkába történő beillesztése.	●		

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
3.2.3. Párkapcsolati kultúra fejlesztése, családi életre, tartós és felelős párkapcsolatra való felkészítés és ennek keretében szexuális felvilágosító programok megfelelő életkorban történő elindítása.	3.2.3.1. A korai gyerekvállalással veszélyeztetett fiatalok tudatos családtervezésre és felelős döntéshozásra való felkészítésének elősegítése.		●	
3.2.4. Betegségek megelőzése és a szűrővizsgálatokhoz kapcsolódó szemléletformálás, népszerűsítése.	3.2.4.1. Az ifjúkori betegségek felismerési rendszerének fejlesztése, a betegségek megelőzése életmód-tanácsadási rendszer megvalósítása.		●	
3.2.5. Lelki egészség megerősítése és megőrzése.	3.2.4.2. A fiatalok egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek javítása.			●
	3.2.4.3. Ösztönözni kell, hogy a fiatalok minél nagyobb arányban vegyenek részt egészségügyi/népegészségügyi szűrővizsgálatokon.		●	
	3.2.5.1. A mentális egészség fejlesztése, a mentális problémák hatékony megelőzése, illetve a függőségek és mentális zavarok korai felismerése, kiemelt tekintettel a hangulatzavarokra, illetve az öngyilkosság megelőzése.		●	

Köztes cél	Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
3.3.1. A fiatalok tudatosítása és médiaműveltségük fejlesztése.	3.3.1.1. A tudatos internethasználat életkortól független elsajátításának biztosítása, amelynek hatása nem kizárólag az érintetteken fejt ki pozitív hatását.		●	
3.3.2. A védelem és biztonság fejlesztése.	3.3.2.1. A piaci, iparági szereplők aktívabb szerepvállalásra, társadalmi felelősségvállalásra ösztönzése.		●	
	3.3.2.2. Az internetes zaklatások, pl. az online megfélemlítés (cyberbullying) megelőzésnek támogatása, továbbá az online térben megjelenő veszélyes tevékenységekre történő reagálás a megelőzés eszközeivel.		●	
	3.3.2.3. A digitális írástudatlanság csökkentése, képzések, fejlesztések elindítása és fenntartása.			●
3.3.3. A szankcióalkalmazás és a segítségnyújtás támogatása.	3.3.3.1. Az alternatív, resztoratív vitarendezési eljárások, önszabályozási mechanizmusok szerepének és súlyának növelése.		●	
	3.3.3.2. A fiatalok bevonása az egyes gyermek- és ifjúságvédelmi programok megvalósításába (például kortárs mentorképzés).		●	

Köztes cél
3.4.2. Enyhíteni kell a fiatalok kirekesztését, szegregációját és mélyszegénységét, csökkenteni kell az életésélyeket romboló devianciák előfordulását.

Működési cél	ezt megvalósító akcióhoz nincs Önkormányzati kompetencia	ezt támogató akció(k) megvalósításához az Önkormányzat kapcsolódhat	ezt megvalósító akció már van, fenntartásuk szükséges
3.4.2.1. A bűnmegelőzési tevékenység fejlesztése az ifjúsági munkában.		●	
3.4.2.2. Esélyteremtés, a hátrányok kompenzálása a marginalizálódott, hátrányos helyzetű csoportok számára.			●
3.4.2.3. A társadalmi szolidaritás, integráció növelése, a társadalmi érzékenység fejlesztése leszakadó, marginalizált társadalmi csoportokkal kapcsolatos elsődleges tapasztalatok szerzésének segítségével.	●		
3.4.2.4. Ifjúsági munka módszereinek alkalmazása a társadalmi integrációval összefüggő területeken.		●	

III.4. Értékelési módszertan

III.4.1. Gyorsértékelési eszköz, a horizontális elvek tekintetében

A vizsgált beavatkozás mennyire szolgálja az alábbi horizontális célok megvalósulását?					
beavatkozás	nem	áttételesen	részlegesen	nagy mértékben	teljes körűen
1. A magyarországi és a külföldi magyar fiatalok közötti kapcsolat fejlesztése, kulturális hagyományaink átörökítése a jövő nemzedékekre					
2. Fiatalok helyben történő boldogulásának elősegítése					
3. Ifjúsági csoportok és fiatalok kirekesztettségének és kiszorításának megakadályozása					
4. A külföldön munkát vállaló fiatalok visszaintegrálásának segítése					
5. Környezetvédelem, fenntartható fejlődés					
6. Család támogatása					
	nem	áttételesen	részlegesen	nagy mértékben	teljes körűen

III.4.2. Átfogó értékelési szempontok a cselekvési terv értékeléséhez

Átfogó értékelési szempontok a cselekvési terv előzetes/köztes/utólagos értékeléséhez		értékelés időpontja:		
		nem (0 pont)	részben (1 pont)	igen (3 pont)
A cselekvési tervnek	van-e a munkaerőpiacra történő orientálási eleme?			
	van-e a kulturális szolgáltatások elérését segítő eleme?			
	van-e, a társadalmi egyenlőtlenségekből fakadó hátrányok kezelésével kapcsolatos eleme?			
	van-e, a társadalmi egyenlőtlenségekből fakadó hátrányok megelőzésével kapcsolatos eleme?			
A cselekvési terv	tartalmaz-e, kifejezetten a véleményformálás folyamatával kapcsolatban elméleti ismeretek átadását?			
	tartalmaz-e, kifejezetten gyakorlati, megtapasztalási lehetőségeket?			
	nyújtja-e, az egyéni vélemények demokratikus közösségi véleménnyé formálódásának élményét?			
Összességében a cselekvési terv akciói	szolgálják-e a humán erőforrás fejlesztést?			
	biztosítják-e az infrastrukturális háttér stabilitását?			
	biztosítják-e az infrastrukturális háttér kiszámíthatóságát?			
	tartalmaznak-e, a nem tanuló vagy dolgozó fiatalokhoz olyan elérési utakat, amelyek képesek őket az ifjúsági „ellátó rendszer” részévé tenni?			
Az akció csoportok (egy témára fókuszáló akciók) vonatkozásában	tartalmaz-e célzott mozgósítási/motiválási tervet/módszereket?			
	tartalmaz-e a célcsoporthoz igazított kommunikációs tervet? (!Marketing!)			
	tartalmaz-e részletes megvalósítási ütemterve? (monitorozás!)			
Az egyes akciók vonatkozásában	az előkészítés, megvalósítás, értékelés fázisai elkülöníthetők?			
	megfelelő módszertannal tervezettek?			
	megfelelő forrással tervezettek?			
	a célok koherensek a koncepció céljaival			
	a célok koherensek a stratégia céljaival			
	a célokhoz indikátorok kapcsolnak, melyekkel egyértelműen mérhető a cél teljesülése?			
Tartalmaz-e a cselekvési terv olyan akciókat/akció csoportokat,	melyek a pályaválasztást támogatják?			
	melyek a pályaválasztást támogatják, több korcsoportnál (akár az óvodától), egymásra épülő rendszerrel?			
	melyben megtörténik-e a munkáltatók aktív bevonása?			
	melyben kapnak ehhez a pedagógusok (osztályfőnökök) módszertani támogatást?			
	melyek az életmóddal kapcsolatban nyújtanak követhető mintát?			
	melyek a fizikai aktivitást, állóképesség javulást célozzák?			
	mely(ek) valódi alternatívát nyújt(anak) a közösségi létezés, mintakövetéshez?			
	melyek a károsító, függőséghez vezető magatartás mintákkal szemben alternatívát nyújtanak, követhető értéket közvetítenek?			
	mely az egészséget, mint értéket, eszközt és célt együtt kezeli?			
	mely a személyek és kultúrák közötti kommunikációt támogatja?			
	mely az interkulturális kommunikáció megtanulására motiválnak?			
	melyek az interkulturális kommunikáció megtanulására alkalmasak?			
	melyek az interkulturális kommunikáció gyakorlására alkalmasak?			

III.4.3. Szakmai háttéranyagok, adalékok a humán erőforrás fejlesztés, belső képzések tartalmi kialakításához

III.4.3.1. Keretek, találkozási felszín, koordináció

Az évente két alkalommal megrendezésre kerülő Ifjúsági Szakmai Fórum, egy olyan munkacsoport találkozó, melyen az elvi álláspontok egyeztetésén túl a gyakorlati megvalósítás, a programelemek koordinációja és a jó gyakorlatok megosztása történik. Másodlagosan a monitorozás és értékelés szempontjából nyújtanak érdemi információkat.

Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Egészségügyi és Közszolgálati Osztálya koordinálja. Szervező/résztevő a diákönkormányzat városi delegáltja, valamint a nevelési-oktatási intézmények ifjúsági referenseinek képviselője. Állandó meghívottak az ifjúsági korosztályt, mint célcsoportot tekintő (civil és egyházi) szervezetek, intézmények, hatóságok és munkáltatók képviselői.

III.4.3.2. Feldolgozható témák, melyekhez közös értelmezés, konszenzus szükséges

- Egyszerre van szó intézményi keretek bővítéséről, és ehhez kapcsolódóan egy új szolgáltatási paradigma megteremtéséről is. Ennek az új szakmaiságnak orvosolni kellene a motiváció hiányát, mert az megbízhatatlanságot eredményez, és visszahatásként elhasználja a rendszerben dolgozókat.
- A munkakultúra részévé kell(ene) válnia, hogy a döntés-előkészítő folyamat adminisztratív, formális elemei gyengüljenek és a sokkal inkább idő és energia igényes, többkörös egyeztetés és kompromisszum keresés domináljon.
- A nehéz életkezdés és pedagógus érdektelenség veszélye már túlmutat a szervezetfejlesztési kihívásokon, itt inkább a minőségfejlesztés erősödésétől várható lassú változás.
- A gyermekek és fiatalok túlterheltsége nem csak az iskolán belüli magas óraszám, különórák, sport edzések szempontjából, hanem a középiskolába való bejutás/hazajutás idő/utazási terhe szempontjából is fontos. Ez valóban túlnyúlik az önkormányzatiság lehetőségein, hiszen a középiskolákhoz köthető mozgástere a tanügyi reformokat követően az önkormányzatoknak alig maradt. A stratégia szintje azonban alkalmas terepe azoknak a hosszútávú céloknak, amelyekért a rendelkezésre álló eszközökkel (helyi jogszabály, tömegközlekedési menetrend racionalizálás, politikai lobbis stb.) érdemes küzdeni.
- A múzeumok anyagi okok miatt nem elérhetőek a tanulók egy része számára, márpedig a múzeum pedagógia az, ami olyan élményszerű oktatást eredményezhet, amely képes részt tőnni az általános érdektelenség páncélján.

- Az idővel dinamikusan változó és mindig új és újabb kihívásokat hozó „társadalmi egyenlőtlenségek kezelésének kihívása” feltehetőleg az az elem, melynek a koncepcióban és a cselekvési tervben is hangsúlyosan, akár horizontális szempontként kell megjelennie.
- A drogok használata és a dohányzás középiskolások közt. Itt is olcsóbb lenne a „tűzoltásnál a megelőzés”, vagyis kora gyermekkortól lehet tanítani az egészségesebb választást, ki lehet alakítani, hogy az egészségesebb választás legyen a könnyebb választás, és meg lehet tanítani a potenciális veszélyek felismerését, illetve ezek csábítására a „nemet-mondani-tudást”.

Többszörösen beigazolódott tény, hogy nem a dohányzás ellen érdemes, csak önmagában fellépni, hanem az egészséges életmód mellett kell hitelesen érvelni és követhető példákat is nyújtani.

- A széthulló osztályközösségek egyik okaként a túlzott mobil használatot jelölték meg. Nyilvánvaló, hogy ez inkább csak a tünete annak, hogy a „valódi személyes” kommunikáció nehézségeitől könnyen elfordulnak a „mintha-kommunikáció” egyik eszköze felé. Egyfelől a tudatos média használat, a személyes kommunikáció szabályai taníthatóak ugyan, de belső értéké csak akkor válnak, ha van mód/felszín a gyakorlására és ebből a fiatalnak sikere/előnye is származik.
- A programok népszerűsítését támogató kommunikációs felszíneket, eszközöket érdemes alaposabban megvizsgálni.
- Az Önkormányzat támogatása segítheti a helyi munkaerőpiac dinamikájához illeszkedő, illetve ezen kezdeményezéseket célzó modellek kidolgozását (pl.: bérlakás program), valamint az elvándorlás hatásait csökkentő ösztöndíjprogramok megtartását és továbbfejlesztését.
- Az „ingázó”, messzebről bejáró tanulók szabadidő kerete lényegesen kisebb, mint a helyben lakóké, ami jelentős gátja a partnerségi párbeszéd kialakulásának, mert itt előfeltétel a (rendszeres) szabadidő keret.
- A szolgáltatások elérésének nehezítettsége, anyagi gátja, komoly tényezője annak, hogy megakadályozhassuk a közösségi kapcsolatok meggyengülését.
- A hiányos és rugalmatlan marketing többek között azt is akadályozza, hogy a fiatalok elvándorlásának veszélyét elháríthassuk/mérsékelhessük, hiszen a helyi lehetőségek hiányos ismerete is lehet az egyik háttér tényező.

III.4.4. Önértékelési rendszer bevezetése (példa)

Az önértékelés, megfelelő eszközökkel nem csak az aktuális helyzetről ad összehasonlítható képet, de egyből kijelöl fejlesztési irányokat is. Egy szolgáltatás esetében az (ön)értékelésnél érdemes több aspektust, különböző súllyal értékelni:

- 1) a szervezeti jellemzőket,
- 2) az intézményi partnereket (aktorokat),
- 3) a közvetlen környezetet,
- 4) és a tevékenységeket.

Az önértékelő eszközt ajánlatos minden szervezetnek önállóan, a belső szervezetfejlesztési folyamat szerves részeként kidolgoznia és az alkalmazás során akár korrigálnia, pontosítania. Az első mérés már kijelölhet fejlesztési irányokat, de az önértékelő eszköz több éves használata és az évenkénti mérési eredmények összehasonlítása a jelentős szakmai fejlesztési adalék.

Egy nevelési-oktatási intézményi környezetben kipróbált önértékelési eszközt példaként bemutatunk, mely a TAMOP 6.1.1. projekt, nyilvánosan elérhető terméke. Az iskolai egészségfejlesztés értékeléséhez nyújt támpontokat. Ebben található ez az alábbi egészségtudatossági helyzetértékelő eszköz²:

---

² forrás: http://projektek.egeszseg.hu/documents/17618/2216525/Protokoll_ver1.docx/bbcb7e94-4061-4ca7-b85e-4718c672dd63 (megtekintve: 2017. február)

SZERVEZETI JELLEMZŐK (maximum pontszám: 190 pont)	Jellemző	Részben jellemző	Nem jellemző
Az intézmény vezetése (maximum pontszám: 46 pont)			
1. Az intézményvezető elkötelezett a nevelőtestület közös értékeken alapuló jövőképe mellett	6	4	0
2. Az intézmény vezetése lépéseket tesz a pozitív klíma kialakítására.	6	4	0
3. Az intézményvezetés önfejlesztési folyamataiban érvényesül az egészségmegőrzés.	6	4	0
4. Az intézmény szervezeti kultúrájára jellemző az elköteleződés erősítése.	6	4	0
5. Az intézményvezetése bevonja a nevelőtestületet a döntéshozatalba.	6	4	0
6. Az intézményvezetés tagjai között érvényesül az együttműködés.	6	4	0
7. Az intézményvezető rendszeresen értékeli a nevelőtestület munkáját.	6	4	0
8. Az iskolavezetés részére biztosítottak a támogató tevékenységek	4	2	0
Komplex egészségfejlesztő program (maximum pontszám: 30 pont)			
9. Az intézmény egészségfejlesztő programja megfelel a 20/2012. (VII. 31.) EMMI rendelet 128. §-ában foglaltaknak.	6	4	0
10. Az intézmény egészségfejlesztő programja kitér a munkahelyi egészségvédelemre.	6	4	0
11. Az Egészségfejlesztő program kialakítása során megvalósult: az adatgyűjtés a helyzetfeltáráshoz, a problémák azonosítása a teljes körű egészségfejlesztés feladatai alapján, a problémákban érintett célcsoport azonosítása, a SMART elvárások teljesülnek a célképzés során, a célokhoz rendelt feladatok meghatározása, a célokhoz és a megvalósításhoz tartozik megvalósítási terv, a megvalósítást folyamatértékelés kíséri, a megvalósítást eredményértékelés követi.	6	4	0
12. A munkaközösségi munkatervek kapcsolódnak a komplex egészségfejlesztési programhoz.	6	4	0
13. A diákönkormányzat munkatervében megjelennek egészségfejlesztési elemek.	6	4	0
Egészségfejlesztési munkacsoport (maximum pontszám: 30 pont)			
14. Az intézményben működik egészségfejlesztési munkacsoport.	6	4	0
15. Az egészségfejlesztési munkacsoport dolgozza ki a komplex egészségfejlesztő programot, és irányítja annak megvalósítását.	6	4	0
16. Az egészségfejlesztő munkacsoport a komplex egészségfejlesztő program megvalósításába bevonja a belső és külső érintetteket, az iskola-egészségügyi szolgálat képviselőjét.	6	4	0
17. Az egészségfejlesztési munkacsoport tagjai: munkaközösségek delegált tagja(i), az iskola-egészségügyi szolgálat valamely tagja, az iskolapszichológus, szociális munkás, az intézményvezetés képviselője, a diákönkormányzat képviselője, a szülői munkaközösség képviselője, külső támogató partner.	6	4	0
18. Az egészségfejlesztési munkacsoport vezetője évente beszámol: a tantestületnek, a szülői munkaközösségnek, az intézményi tanácsnak, a fenntartónak, működtetőnek.	6	4	0
Önfejlesztés (maximum pontszám: 32 pont)			
19. Az intézmény továbbképzési tervében megjelenik az egészségfejlesztés témaköre.	6	4	0
20. Az egészségfejlesztés témakörében évente két alkalommal megvalósulnak tantestületi szakmai műhelymunkák.	6	4	0
21. Az intézmény részt vesz az iskolai egészségfejlesztéshez köthető hálózati tanulásban.	4	2	0
22. Az intézmény vezetése a pedagógusok támogató segítésére programokat szervez. (szupervízió, esetmegbeszélés, konfliktuskezelő tréning stb.)	6	4	0
23. A nevelőtestület részére biztosítottak a támogató tevékenységek (coaching, menedzsment-, szervezettefejlesztési tréning)	4	2	0
24. Az iskolapszichológus segíti a pszichológiai ismeretek nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását, szakértői nézőpontot képvisel, és szükség szerint segítséget nyújt.	6	4	0
Munkahelyi egészségfejlesztés (maximum pontszám: 32 pont)			
25. A pedagógusok belső teljesítményértékelésében megjelenik az egészségfejlesztés terén végzett munka és a mutatott pozitív minták.	6	4	0
26. Rendelkezésre áll a pedagógusok, illetve a dolgozók számára pihenőidő, pihenőhelyiség.	4	2	0
27. Érvényesül a pedagógusok egyenlő terhelése.	6	4	0
28. A munkahelyi kapcsolatokban érvényesül az együttműködés.	6	4	0
29. Van lehetőség a munkahelyi kezdeményezések keretében rekreációs tevékenységekre.	4	2	0
30. Az iskola-egészségügyi szolgálat tevékenysége kiterjed a pedagógusokra és nem pedagógus munkavállalókra is. (szűrővizsgálatok, tájékoztatók stb.)	6	4	0
Kommunikáció (maximum pontszám: 20 pont)			
31. Az intézmény egészségfejlesztéssel kapcsolatos munkája megjelenik az intézmény kiadványaiban (pl. évkönyv, CD, honlap, szórólap), honlapján.	4	2	0
32. A szülők folyamatos tájékoztatása az egészségfejlesztéssel kapcsolatos programokról, a gyermeküket érintő egészségmérések eredményeiről (szóban, írásban, weblapon, hirdetésben, helyben szokásos módon) érvényesül.	6	4	0
33. Az intézmény egészségfejlesztéssel kapcsolatos programjai megjelennek a helyi és/vagy az országos médiában.	4	2	0
34. Az iskola kommunikációs kultúrája a partnerség elvén alapul.	6	4	0

AKTOROK (maximum pontszám: 54 pont)	Jellemző	Részben jellemző	Nem jellemző
Együttműködések (maximum pontszám: 28 pont)			
35. Az intézmény proaktív együttműködést alakít ki a fenntartóval és a működtetővel.	4	2	0
36. Az intézmény együttműködik a szülői munkaközösséggel.	6	4	0
37. Az intézmény partneri kapcsolatot alakít ki a diákönkormányzattal.	6	4	0
38. Kialakításra került az egészségfejlesztésben érdekelt szektorok helyi együttműködése. (EFI, iskola-egészségügyi, család- és gyermekvédelmi szolgálat, KEF, helyi, regionális egészségügyi intézmények, szociális ellátás intézményei, pedagógiai szakszolgálat, civil szervezetek stb.)	4	2	0
39. Az intézmény együttműködik az egészségfejlesztést célzó pedagógiai folyamatok területén más köznevelési intézménnyel.	4	2	0
40. Az intézmény részt vesz az egészségfejlesztés témakörében helyi, városi vagy régiós programokon.	4	2	0
Az iskolai egészségfejlesztő tevékenységek célcsoportja (maximum pontszám: 26 pont)			
41. Az intézményi egészségfejlesztési folyamatok célcsoportja: <ul style="list-style-type: none"> • a diákok közössége 	6	4	0
42. Az intézményi egészségfejlesztési folyamatok célcsoportja: <ul style="list-style-type: none"> • a szülők közössége 	4	2	0
43. Az intézményi egészségfejlesztési folyamatok célcsoportja: <ul style="list-style-type: none"> • a pedagógusok közössége • nem pedagógus alkalmazottak 	6	4	0
44. Az intézményi egészségfejlesztési folyamatok célcsoportja: <ul style="list-style-type: none"> • az intézményvezetés 	6	4	0
45. Az intézményi egészségfejlesztési folyamatok célcsoportja: <ul style="list-style-type: none"> • a helyi lakóközösség. 	4	2	0

KÖZVETLEN KÖRNYEZET (maximum pontszám: 124 pont)	Jellemző	Részben jellemző	Nem jellemző
46. Az iskola épületének állaga rendezett, tiszta és biztonságos	6	4	0
47. Az iskola környezete rendezett, tiszta és biztonságos	6	4	0
48. Az infrastrukturális feltételek adottak. Az iskolai egészségfejlesztéshez az épületben rendelkezésre áll: megfelelő számú tanterem, a mindennapos testnevelés lebonyolításához megfelelő tornaterem vagy tornaszoba, csoportszoba, relaxációs hely, diákok részére közösségi hely, fejlesztő szoba, közösségi tér, kiszolgáló helyiségek, tankonyha, technika terem, ebédlő.	4	2	0
49. Az egészségfejlesztéshez optimálisan rendelkezésre állnak: sportpálya, játszóudvar, zöld övezet, mezőgazdasági kiskert, udvari mozgásra ösztönző eszközök, a padok, asztalok átrendezhetőek a tanóra funkciójának megfelelően.	4	2	0
50. Az iskolában van kézmosási lehetőség	4	2	0
51. Az iskolában van fogmosási lehetőség.	4	2	0
52. Az iskolában van ivóvíz elérhetőség.	4	2	0
53. Az iskolában van ivókút.	4	2	0
54. Az iskolában van vízőblítéssel WC	4	2	0
55. Az iskolában biztosított elegendő mennyiségű WC papír	4	2	0
56. A tanterekben, a közösségi tereken van zöld növényzet.	6	4	0
57. Az iskolában a benti cipő használatának hagyománya van.	6	4	0
58. A tanterem, közösségi terek világosak, tágasak.	6	4	0
59. Az intézményben érvényesülnek a balesetbiztonsági előírások.	6	4	0
60. Az intézmény akadálymentesített.	4	2	0
61. Az intézmény a tanulók iskolai eszközeinek tárolására lehetőséget biztosít, ezzel hozzájárul az iskolatáska súlyának mérsékléséhez.	6	4	0
62. Az intézmény lehetőséget biztosít a diákoknak személyes terek (saját asztal, öltözőszekrény) alakítására.	4	2	0
63. Az intézmény lehetőséget ad a diákoknak az intézményi környezet (osztályterem, folyosók, közösségi terek berendezése, dekorálása, udvar kialakítás) alakításában való részvételre a tervezés és a megvalósítás során.	6	4	0
64. A közétkezési szabályok betartását nyomon követi az intézmény.	6	4	0
65. Az intézmény büféjének árukínálata, a rendezvényeken megjelenő élelmiszerek megfelelnek az OÉTI ajánlásának.	6	4	0
66. Az intézményben működő áruautomata kínálata megfelel a jogszabályi előírásoknak	6	4	0
67. Az intézmény helyet biztosít a kulturált, kötetlen szabadidő eltöltésére.	6	4	0
68. A könyvtár gyűjtőkörében egészségfejlesztéssel kapcsolatos könyvek, folyóiratok, segédanyagok találhatóak.	6	4	0
69. Az intézmény rendelkezik egészségfejlesztéssel kapcsolatos információs adathordozókkal (könyvek, újságok, CD-k).	4	2	0
70. Az intézmény rendelkezik biztonságos kerékpártárolóval vagy kerékpár tárolására alkalmas egyéb hellyel.	4	2	0

TEVÉKENYSÉGEK (maximum pontszám: 124 pont)	Jellemző	Részben jellemző	Nem jellemző
71. A köznevelési intézmény a pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési programját az iskola-egészségügyi szolgálta bevonásával készíti el	6	4	0
72. Az iskola az egészségfejlesztési terv elkészítésénél figyelembe veszi az iskola-egészségügyi szolgálatnál rendelkezésre álló adatokat (Netfit stb.)	6	4	0
73. A köznevelési intézmény egészségfejlesztési tervében az SNI gyerekek speciális igényei helyet kapnak.	6	4	0
74. A köznevelési intézmény pedagógiai programját az egészségfejlesztés szempontjából rendszeresen felülvizsgálja	6	4	0
75. A szabadidő hasznos eltöltése és az egyenletes terhelés érdekében az iskola kiaknázza az „egész napos iskola” működési formát.	6	4	0
76. A családi életre nevelés érdemi módon része a pedagógiai programnak és a helyi tantervnek, rendszeres tanórai és tanórán kívüli tevékenységek kapcsolódnak hozzá.	6	4	0
77. A testi és lelki egészség fejlesztése érdemi módon része a pedagógiai programnak és a helyi tantervnek, rendszeres tanórai és tanórán kívüli tevékenységek kapcsolódnak hozzá.	6	4	0
78. A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése érdemi módon része a pedagógiai programnak és a helyi tantervnek, rendszeres tanórai és tanórán kívüli tevékenységek kapcsolódnak hozzá.	6	4	0
79. A bántalmazás, iskolai erőszak megelőzését önálló eseményekkel és a tanórai munkába építve is segítik	6	4	0
80. Az egészséges táplálkozási szokásokat kialakító tartalmak minden korosztályra vonatkozóan beépültek a tanórákba és a tanórán kívüli tevékenységekbe.	6	4	0
81. A személyi higiénét fejlesztő tartalmak kornak és nemnek megfelelően beépültek a tanórákba és a tanórán kívüli tevékenységekbe.	6	4	0
82. A baleset-megelőzésre irányuló tartalmak minden korosztályra vonatkozóan beépültek a tanórákba és a tanórán kívüli tevékenységekbe.	6	4	0
83. A rendszeres testmozgás igényének kialakítása nem csak a testnevelés órákhoz kötődik (több tantárgyban és a tanórán kívüli tevékenységekbe is megjelenik).	6	4	0
84. Az intézmény évente minimum háromszor komplex tanulás-szervezési formában szervez programokat (pl. témanapot, témahetet, projektet) az egészségfejlesztés témakörében.	6	4	0
85. Az intézményben a természetjáró kirándulásoknak vagy erdei iskolának van hagyománya.	4	2	0
86. Az intézményben hagyománya van a kortárs segítők tevékenységének.	4	2	0
87. Az intézmény munkatervében megjelennek az egészségfejlesztésre irányuló rendszeres egyéb foglalkozások (egészségügyi szakkör, önismereti szakkör, fogyi klub, tini-ügyelet stb.)	6	4	0
88. Az intézményben megszervezésre kerül a gyógytestnevelés.	4	2	0
89. A pedagógiai munkában helyet kap a gyalog, ill. kerékpárral történő biztonságos közlekedés népszerűsítése.	6	4	0
90. Az iskolapszichológus fogadóórát tart.	6	4	0
91. Az iskolaorvos és az iskolai védőnő a diákoknak, a pedagógusoknak, a szülőknek és a helyi lakosoknak is szervez felvilágosító foglalkozásokat az egészségfejlesztés témaköreiben.	6	4	0
92. Civil szervezet, alapítvány által megtartott program kerül beépítésre az iskola egészségfejlesztő programjába.	4	2	0

EGÉSZSÉGGÉSZSÉGEK (maximum pontszám: 54 pont)	Jellemző	Részben jellemző	Nem jellemző
93. Az iskola az egészséggel kapcsolatos egyéni készségekre, tudásra fókuszáló programokat hajt végre, beleértve a mentális egészségfejlesztést is.	6	4	0
94. Az iskolai szabályzatok támogatják az egészséges magatartást.	6	4	0
95. Az iskola figyelmet fordít az iskolai órákon és az iskolai szünetekben az aktív pihenésre.	6	4	0
96. Az egészségismeret és -készség fejlesztése konstruktív pedagógiai módszerekkel történik.	6	4	0
97. Az önismeret, a szociális kompetenciák, a problémamegoldó és a konfliktuskezelő készség fejlesztése érvényesül a tanórákon és a tanórán kívül egyaránt.	6	4	0
98. Az egészségismeret és -készség fejlesztéséhez az intézmény programcsomagokat, segédanyagokat alkalmaz.	4	2	0
99. Az egészségismeret és -készség fejlesztésére külső iskolai egészségfejlesztő program kerül bevonásra.	4	2	0
100. Az egészségismeret- és készség fejlesztése a jogszabályban foglalt összes területen folyamatos (egészséges táplálkozás, mindennapos testmozgás, személyi higiéné, baleset-megelőzés, iskolai erőszak, testi-lelki egészség, szenvedélybetegségek megelőzése), és megfelelő nyomonkövetés, értékelés kíséri.	6	4	0
101. Az egészségismeret és –készség fejlesztés interszektoriális kapcsolatok révén valósul meg	4	2	0
102. A konfliktuskezelési technikák alkalmazása gyakorlati szinten megjelenik az intézményben.	6	4	0

III.5. Fogalmak

- **szakpolitikai terület**³: a kormányzati működés több részterületét összefogóan lehatároló terület, ami önmagában egymással szorosan összefüggő, belső koherenciát alkotó társadalmi, gazdasági, környezeti jelenségek kormányzati leképezése, az ezekhez kapcsolódó folyamatok, valamint az ezekre vonatkozó szabályozási és intézményi környezet együttese;
- **hosszú távú koncepció**: egy adott szakpolitikai területről készült részletes hosszú távú stratégiai tervdokumentum;
- **hosszú táv**: tíz évet meghaladó időtáv;
- **középtáv**: legalább négy, legfeljebb tíz éves időtáv;
- **rövid táv**: legalább egy, legfeljebb négy éves időtáv;
- **nyomon követés**: az elfogadott stratégiai tervdokumentumban foglalt célkitűzések, továbbá a feladatok előírt eljárás szerint és határidőben történő megvalósítására vonatkozó adatok gyűjtése és elemzése;
- **értékelés**: a stratégiai tervdokumentumban rögzítésre kerülő vagy már rögzített célok, célkitűzések összevetése a megvalósítás eredményeként várható vagy már előállt helyzettel, feltárva a nem teljesült célok és nem várt hatások okait és javaslatokat megfogalmazva a további megvalósítás eredményességének javítására
- **előzetes értékelés**: a stratégiai tervdokumentum elfogadása előtt annak vizsgálata, hogy a stratégiai tervdokumentum tervezetében foglaltak megvalósítása milyen hatással lenne az érintett társadalmi, gazdasági, környezeti problémára, szakpolitikai területre és földrajzi egységekre, illetve a tervdokumentumban foglaltak mennyiben szolgálják a tervdokumentum szerinti célok megvalósulását, valamint, hogy a stratégiai tervdokumentum tervezete megfelel-e az e rendeletben foglalt követelményeknek;
- **közbenső értékelés**: a stratégiai tervdokumentum megvalósítása során annak vizsgálata, hogy a stratégiai tervdokumentum időarányos megvalósítása hogyan viszonyul a dokumentumban foglalt célokhoz, célkitűzésekhez, feltárva a nem teljesült célok és nem várt hatások okait és javaslatokat megfogalmazva a további megvalósítás eredményességének javítására;
- **utólagos értékelés**: a stratégiai tervdokumentum megvalósítását követően annak vizsgálata, hogy a megvalósítás hogyan viszonyul a tervdokumentumban foglalt célokhoz, célkitűzésekhez, feltárva a nem teljesült célok és nem várt hatások okait és tanulságokat megfogalmazva más hasonló jövőbeli kormányzati intézkedésekhez;

---

³ A fogalmak meghatározása után, a fel nem tüntetett források eredete: 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet

- **mérhető cél:** olyan cél, amelyhez mutató rendelhető;
- **mutató:** egy társadalmi, gazdasági, környezeti jelenség mérésére szolgáló számszerű adat vagy a jelenség minősítésére alkalmas információ;
- **beszámoló:** átfogó jellegű tájékoztatás az elfogadásra jogosult, illetve a nyilvánosság felé a megvalósítás előrehaladásáról vagy a megvalósítás eredményéről;
- **felülvizsgálat:** a nyomon követés vagy a közbenső értékelés során keletkező adatok és információk döntés-előkészítési célú elemzése a megvalósításba történő beavatkozási igény és mérték meghatározása vagy a megvalósítás alatt álló stratégiai tervdokumentum módosítása érdekében.